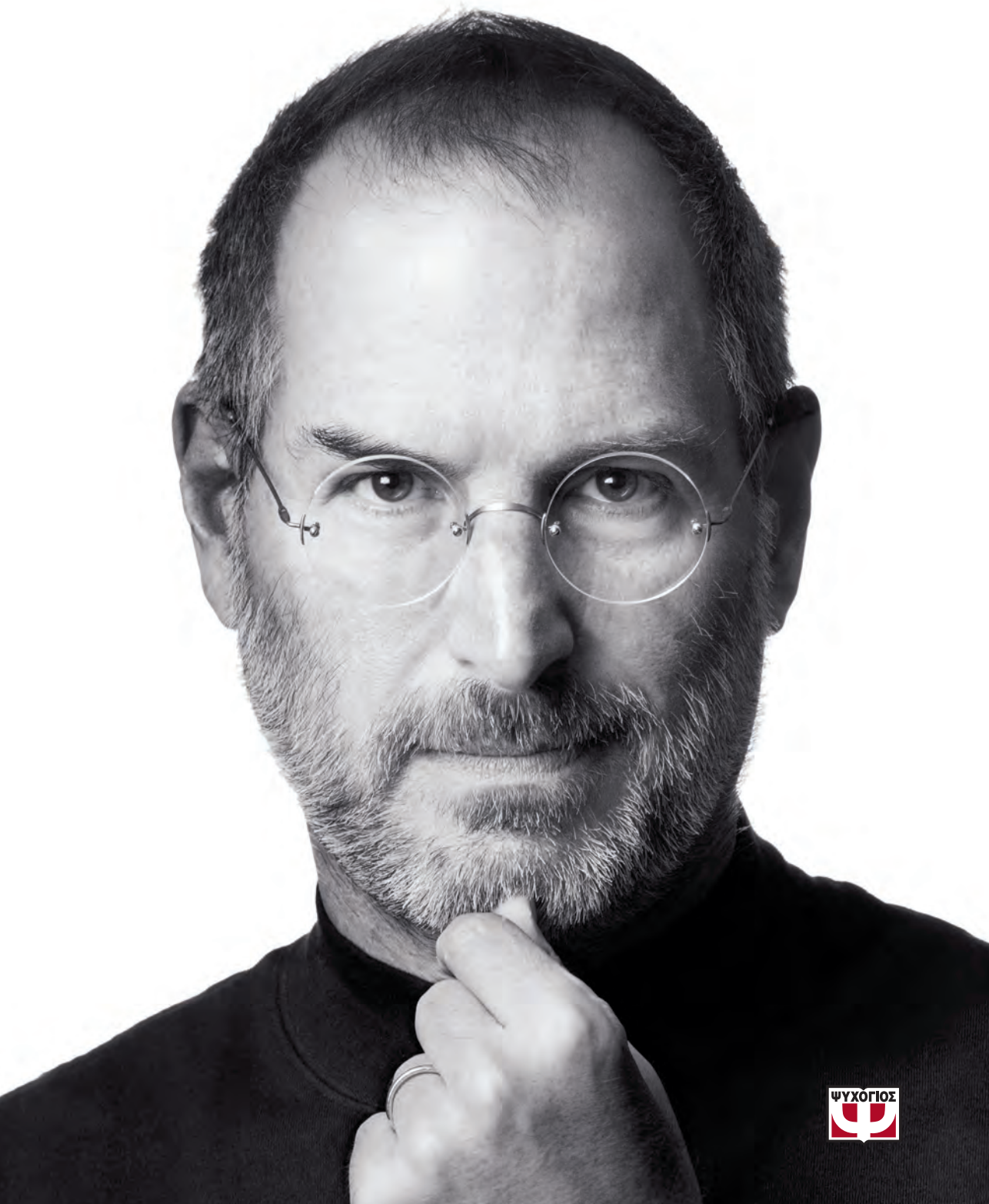

Steve Jobs του Walter Isaacson

Η επίσημη βιογραφία

ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΔΙΑΘΕΤΟΥΝ

0,10 €

ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥΣ
ΣΕ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΣΚΟΠΟΥΣ
ΓΙΑ ΟΛΟ ΤΟ 2011

Steve Jobs του Walter Isaacson

Η επίσημη βιογραφία

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: STEVE JOBS
Από τις Εκδόσεις Simon & Schuster, Νέα Υόρκη 2011
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Steve Jobs – Η επίσημη βιογραφία**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Walter Isaacson
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Γιώργος Μπαρουξής, Σοφία Παχή, Χρήστος Καψάλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ:
Ευδοξία Μπινοπούλου, Μαρία Μπανούση, Γιώργος Κασαπίδης
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Σταμάτιος Κοτσάτος & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: Κωνσταντίνα Παναγιώτου & ΣΙΑ Ο.Ε.

© Walter Isaacson, 2011
© Εικόνας εξωφύλλου: Albert Watson
© Εικόνας οπισθοφύλλου: Norman Seeff
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2011

Πρώτη έκδοση: Οκτώβριος 2011, 4.000 αντίτυπα

ISBN 978-960-496-497-0

*Τυπώθηκε σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά
και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.*

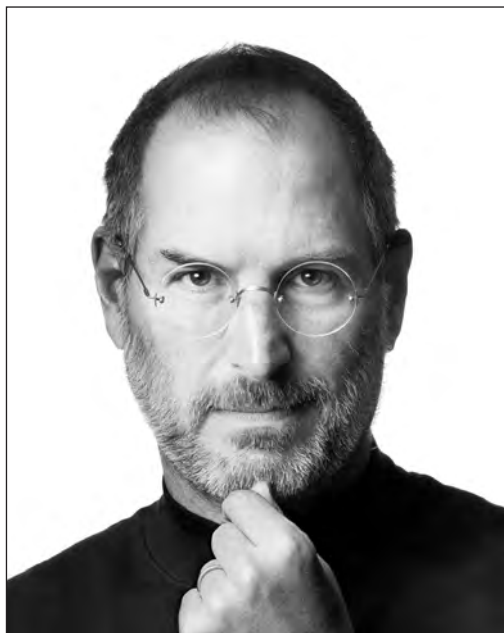
Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εξμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
Έδρα: Τατοΐου 121
144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Μαυρομαχάλη 1
106 79 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.
Head office: 121, Tatoiou Str.
144 52 Metamorfofosi, Greece
Bookstore: 1, Mavromichali Str.
106 79 Athens, Greece
Tel.: 2102804800
Telefax: 2102819550
www.psichogios.gr
e-mail: info@psichogios.gr

Steve Jobs του Walter Isaacson

Η επίσημη βιογραφία

Μετάφραση:

Γιώργος Μπαρουξής, Σοφία Παχή, Χρήστος Καψάλης

*Εκείνοι που είναι τόσο τρελοί ώστε να πιστεύουν
ότι μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο είναι εκείνοι που τον αλλάζουν.*

Διαφήμιση «Think Different» της Apple, 1997

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΣΩΠΑ	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ: Πώς δημιουργήθηκε αυτό το βιβλίο	15
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: Παιδικά χρόνια	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: Ένα παράξενο ζευγάρι	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Εγκαταλείποντας το κολέγιο.....	47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: Atari και Ινδία	57
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Ο Apple I	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Ο Apple II	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Chrisann και Lisa.....	95
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: Xerox και Lisa	100
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: Εισαγωγή στο χρηματιστήριο.....	109
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: Η γέννηση του Mac	114
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: Το πεδίο διαστρέβλωσης της πραγματικότητας	122
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12: Το ντιζάιν.....	129
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13: Φτιάχνοντας τον Mac	138
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14: Η είσοδος του Sculley	149
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15: Η παρουσίαση	158
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16: Gates και Jobs.....	169
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17: Ίκαρος.....	178
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 18: NeXT	206
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 19: Pixar	230
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 20: Ένας συνηθισμένος τύπος.....	241
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 21: <i>Toy Story</i>	269
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 22: Η Δευτέρα Παρουσία	277
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 23: Η αποκατάσταση	288
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 24: Think Different	308

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 25: Αρχές σχεδιασμού	320
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 26: Ο iMac	327
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 27: CEO	335
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 28: Καταστήματα Apple	345
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 29: Ο ψηφιακός κόμβος	354
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 30: Το iTunes Store.....	369
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 31: Άνθρωπος της μουσικής.....	384
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 32: Οι φίλοι της Pixar	397
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 33: Οι Mac του 21ου αιώνα	412
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 34: Πρώτος γύρος	419
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 35: Το iPhone	431
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 36: Δεύτερος γύρος.....	440
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 37: Το iPad	452
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 38: Νέες μάχες	470
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 39: Στο άπειρο	482
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 40: Τρίτος γύρος.....	493
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 41: Κληρονομιά	512
ΠΗΓΕΣ	523
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	525

ΠΡΟΣΩΠΑ

- Al Alcorn: Αρχιμηχανικός της Atari, που σχεδίασε το βιντεοπαιχνίδι *Pong* και προσέλαβε τον Jobs.
- Bill Atkinson: Ένας από τους πρώτους υπαλλήλους της Apple· σχεδίασε γραφικά για τον Macintosh.
- Gil Amelio: Έγινε διευθύνων σύμβουλος (CEO) της Apple το 1996, αγόρασε τη NeXT και έφερε πίσω στην Apple τον Jobs.
- Chrisann Brennan: Η κοπέλα του Jobs στο σχολείο Homestead High, μητέρα της κόρης του, Lisa.
- Nolan Bushnell: Ιδρυτής της Atari και υπόδειγμα επιχειρηματία για τον Jobs.
- Lisa Brennan-Jobs: Κόρη του Jobs και της Chrisann Brennan· γεννήθηκε το 1978 και αρχικά ο Jobs την εγκατέλειψε.
- Bill Campbell: Επικεφαλής μάρκετινγκ της Apple κατά την πρώτη θητεία του Jobs στην Apple, και μέλος του διοικητικού συμβουλίου και έμπιστος σύμβουλος του Jobs μετά την επιστροφή του το 1997.
- Edwin Catmull: Συνιδρυτής της Pixar και αργότερα στέλεχος της Disney.
- Kobun Chino: Δάσκαλος Σότο Ζεν στην Καλιφόρνια, που έγινε πνευματικός δάσκαλος του Jobs.
- Lee Clow: Μάγος των διαφημίσεων, που δημιούργησε τη διαφήμιση «1984» της Apple και δούλεψε για τον Jobs επί τρεις δεκαετίες.
- Debra «Debi» Coleman: Τολμηρή, παλιά διευθύντρια της ομάδας του Mac που αργότερα ανέλαβε τον κατασκευαστικό κλάδο της Apple.
- Tim Cook: Σταθερός και ήρεμος γενικός διευθυντής επιχειρήσεων που προσελήφθη από τον Jobs το 1998.
- Eddy Cue: Γενικός διευθυντής υπηρεσιών διαδικτύου στην Apple, βοηθός του Jobs στις συναλλαγές του με εταιρείες περιεχομένου.
- Andrea «Andy» Cunningham: Υπεύθυνη δημοσίων σχέσεων στην εταιρεία του Regis McKenna που είχε αναλάβει την Apple στα πρώτα χρόνια του Macintosh.
- Michael Eisner: Σκληρός διευθύνων σύμβουλος της Disney που έκανε τη συμφωνία για την Pixar και μετά συγκρούστηκε με τον Jobs.
- Larry Ellison: Διευθύνων σύμβουλος της Oracle και προσωπικός φίλος του Jobs.
- Tony Fadell: Μηχανικός που ήρθε στην Apple το 2001 για να αναπτύξει το iPod.
- Scott Forstall: Επικεφαλής λογισμικού κινητών συσκευών της Apple.
- Robert Friedland: Φοιτητής στο κολέγιο Ριντ, ιδιοκτήτης ενός κοινοβίου και αναζητητής της ανατολικής πνευματικής φιλοσοφίας που επηρέασε τον Jobs, και στη συνέχεια έγινε διευθυντής εταιρείας εξορύξεων.
- Jean-Louis Gassée: Διευθυντής της Apple στη Γαλλία που ανέλαβε το τμήμα του Macintosh όταν εκδιώχθηκε ο Jobs από την Apple το 1985.

- Bill Gates: Το άλλο παιδί-θαύμα των υπολογιστών, που γεννήθηκε επίσης το 1955.
- Andy Hertzfeld: Εύθυμος, φιλικός μηχανικός λογισμικού και φίλος του Jobs από την αρχική ομάδα του Macintosh.
- Joanna Hoffman: Μέλος της αρχικής ομάδας του Macintosh που είχε τη δύναμη να εναντιωθεί στον Jobs.
- Rod Holt: Μαξιστής και μανιώδης καπνιστής που προσελήφθη από τον Jobs το 1976 ως ηλεκτρολόγος μηχανικός για τον Apple II.
- Robert Iger: Διαδέχθηκε τον Eisner ως διευθύνοντα σύμβουλο της Disney το 2005.
- Jonathan «Jonny» Ive: Αρχιτοχεδιστής της Apple που έγινε συνεταιίρος και έμπιστος σύμβουλος του Jobs.
- Abdulfattah «John» Jandali: Μεταπτυχιακός φοιτητής στο Ουισκόνσιν, συριακής καταγωγής, βιολογικός πατέρας του Jobs και της Mona Simpson. Αργότερα έγινε διευθυντής τροφίμων και ποτών στο καζίνο Boomtown κοντά στο Ρίνο.
- Clara Hagopian Jobs: Κόρη Αρμενίων μεταναστών, παντρεύτηκε τον Paul Jobs το 1946 και υιοθέτησαν τον Steve Jobs λίγο μετά τη γέννησή του το 1955.
- Erin Jobs: Το ήσυχο, σοβαρό, δεύτερο παιδί του Steve Jobs και της Laurene Powell.
- Patty Jobs: Υιοθετήθηκε από τον Paul και την Clara Jobs δύο χρόνια μετά την υιοθεσία του Steve.
- Paul Reinhold Jobs: Ναυτικός της Ακτοφυλακής γεννημένος στο Ουισκόνσιν, που υιοθέτησε τον Steve μαζί με τη γυναίκα του Clara το 1955.
- Reed Jobs: Το μεγαλύτερο παιδί του Steve Jobs και της Laurene Powell, με τη γοητευτική εμφάνιση του πατέρα του και την καλοσύνη της μητέρας του.
- Ron Johnson: Προσελήφθη από τον Jobs το 2000 για να αναπτύξει τα καταστήματα της Apple.
- Jeffrey Katzenberg: Επικεφαλής των Disney Studios, συγκρούστηκε με τον Eisner και παραιτήθηκε το 1994 για να γίνει συνιδρυτής της DreamWorks SKG.
- Daniel Kottke: Ο στενότερος φίλος του Jobs στο κολέγιο Ριντ, συνοδοιπόρος του στο προσκύνημα στην Ινδία, από τους αρχικούς υπαλλήλους της Apple.
- John Lasseter: Συνιδρυτής και δημιουργική δύναμη της Pixar.
- Dan'l Lewin: Στέλεχος μάρκετινγκ της Apple και κατόπιν της NeXT.
- Mike Markkula: Ο πρώτος μεγάλος επενδυτής και πρόεδρος της Apple, πατρική μορφή για τον Jobs.
- Regis McKenna: Μάγος των δημοσίων σχέσεων που καθοδήγησε τον Jobs στην αρχή της καριέρας του και παρέμεινε ένας από τους γκουρού του.
- Mike Murray: Από τους πρώτους διευθυντές μάρκετινγκ του Macintosh.
- Paul Otellini: Διευθύνων σύμβουλος της Intel που βοήθησε να περάσει ο Macintosh σε τοιπ Intel αλλά δεν κατάφερε να αναλάβει και τα τοιπ iPhone.
- Laurene Powell: Έξυπνη και καλοδιάθετη απόφοιτος του Penn, εργάστηκε στην Goldman Sachs και μετά στο Στάνφορντ, παντρεύτηκε τον Jobs το 1991.
- Arthur Rock: Θρυλικός επενδυτής σε εταιρείες τεχνολογίας, από τα πρώτα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της Apple, πατρική μορφή για τον Jobs.
- Jonathan «Ruby» Rubinstein: Δούλεψε με τον Jobs στη NeXT και έγινε αρχιμηχανικός hardware στην Apple το 1997.

- Mike Scott: Τοποθετήθηκε από τον Markkula στη θέση του προέδρου της Apple το 1977 σε μια προσπάθεια να χαλιναγωγήσει τον Jobs.
- John Sculley: Διοικητικό στέλεχος της Pepsi που προσελήφθη από τον Jobs το 1983 για τη θέση του διευθύνοντος συμβούλου της Apple, και αργότερα συγκρούστηκε με τον Jobs και τον έδιωξε από την εταιρεία το 1985.
- Joanne Schieble Jandali Simpson: Η βιολογική μητέρα του Steve Jobs, γεννημένη στο Ουισκόνσιν. Έδωσε τον Jobs για υιοθεσία και μεγάλωσε τη Mona Simpson.
- Mona Simpson: Βιολογική αδελφή του Jobs. Ανακάλυψαν τη συγγένειά τους το 1986 και ανέπτυξαν στενή σχέση. Έγραψε μυθιστορήματα βασισμένα στη μητέρα της, Joanne (*Anywhere But Here*), τον Jobs και την κόρη του, Lisa (*A Regular Guy*) και τον πατέρα της, Abdulfattah Jandali (*The Lost Father*).
- Alvy Ray Smith: Συνιδρυτής της Pixar που συγκρούστηκε με τον Jobs.
- Burrell Smith: Λαμπρός αλλά προβληματικός προγραμματιστής της αρχικής ομάδας του Macintosh. Προσβλήθηκε από σχιζοφρένεια στη δεκαετία του 1990.
- Avadis «Avie» Tevanian: Εργάστηκε με τον Jobs και τον Rubinstein στη NeXT, και έγινε αρχιμηχανικός λογισμικού στην Apple το 1997.
- James Vincent: Βρετανός, λάτρης της μουσικής, ο νεότερος συνetaίρος του Lee Clow και του Duncan Milner στη διαφημιστική εταιρεία της Apple.
- Ron Wayne: Γνώρισε τον Jobs στην Atari, έγινε ο πρώτος συνetaίρος του Jobs και του Wozniak στις απαρχές της Apple, αλλά πήρε την ασύνετη απόφαση να πουλήσει τις μετοχές του.
- Stephen Wozniak: Η ιδιοφυΐα των ηλεκτρονικών στο Homestead High. Ο Jobs βρήκε τρόπο να πακετάρει και να πλαισιώσει τις εκπληκτικές ηλεκτρονικές πλακέτες του.

Πώς δημιουργήθηκε αυτό το βιβλίο

Στις αρχές του καλοκαιριού του 2004 δέχτηκα ένα τηλεφώνημα από τον Steve Jobs. Είχα κάποιες σκόρπιες φιλικές επαφές μαζί του ανά τα χρόνια, με κάποιες στιγμές εντονότερου δεσμού, ιδιαίτερα όταν λανσάριζε ένα νέο προϊόν που ήθελε να το βάλει στο εξώφυλλο του *Time* ή να παρουσιαστεί από το CNN, μέσα στα οποία είχα δουλέψει. Τώρα όμως δεν ήμουν πια σε αυτές τις εταιρείες, και είχε καιρό να επικοινωνήσει μαζί μου. Μιλήσαμε λίγο για το Aspen Institute, στο οποίο είχα αρχίσει να εργάζομαι πρόσφατα, και τον κάλεσα να μιλήσει στη θερινή περίοδο στην πανεπιστημιούπολη στο Κολοράντο. Είπε ότι θα ερχόταν ευχαρίστως, αλλά όχι για να ανεβεί στην έδρα. Ήθελε να κάνουμε έναν περίπατο και να μιλήσουμε.

Αυτό μου φάνηκε λίγο παράξενο. Δεν ήξερα ακόμη ότι συνήθιζε να κάνει σοβαρές συζητήσεις στη διάρκεια μεγάλων περιπάτων. Αποδείχτηκε ότι ήθελε να γράψω τη βιογραφία του. Πρόσφατα είχα εκδώσει τη βιογραφία του Benjamin Franklin και τώρα έγραφα τη βιογραφία του Albert Einstein, και η πρώτη μου αντίδραση ήταν να αναρωτηθώ, μεταξύ σοβαρού και αστείου, αν έβλεπε τον εαυτό του ως το φυσικό επόμενο πρόσωπο σε αυτή τη σειρά. Επειδή πίστευα ότι εξακολουθούσε να βρίσκεται στη μέση μιας ταραχώδους καριέρας που της απέμεναν ακόμη πολλά σκαμπανεβάσματα, αρνήθηκα. Όχι τώρα, είπα. Ίσως σε μια δυο δεκαετίες, όταν θα αποσυρθείς από την ενεργό δράση.

Τον είχα γνωρίσει το 1984, όταν ήρθε στο κτίριο του *Time-Life* στο Μανχάταν για να φάει με τους συντάκτες και να εκθειάσει τον καινούργιο του Macintosh. Ήταν οξύθυμος από τότε και επιτέθηκε φραστικά σε έναν ανταποκριτή του *Time* ο οποίος τον έβλαψε με ένα άρθρο που ήταν υπερβολικά αποκαλυπτικό. Μιλώντας του αργότερα, ωστόσο, σαγηνεύτηκα, όπως και πολλοί άλλοι, από τον ισχυρό χαρακτήρα και τη γοητεία του. Διατηρήσαμε επαφή, ακόμη και αφού τον έδιωξαν από την Apple. Όταν είχε κάτι να πιασάρει, όπως ένα κομπιούτερ της NeXT ή μια ταινία της Pixar, με θάμπωνε για άλλη μια φορά με τη γοητεία του, και με πήγαινε για σουσί σε κάποιο εστιατόριο στο Lower Manhattan για να μου πει ότι ήταν το καλύτερο προϊόν που είχε βγάλει ποτέ. Τον συμπαθούσα.

Όταν αποκαταστάθηκε στο θρόνο της Apple, τον βάλουμε στο εξώφυλλο του *Time*, και λίγο αργότερα άρχισε να μοιράζεται μαζί μου διάφορες ιδέες για μια σειρά άρθρων που θα δημοσιεύαμε με θέμα τους ανθρώπους οι οποίοι επηρέασαν περισσότερο τον 20ό αιώνα. Εκείνη την εποχή είχε αρχίσει τη διαφημιστική

εκστρατεία «Think Different» [«Σκέψου διαφορετικά»], που περιλάμβανε φωτογραφίες μερικών εμβληματικών προσώπων που ξετάζαμε κι εμείς, και έβρισκε συναρπαστικό το εγχείρημα της αξιολόγησης της ιστορικής επιρροής του καθενός.

Αφού αρνήθηκα να γράψω τη βιογραφία του, συνέχισε να επικοινωνεί μαζί μου κατά διαστήματα. Σε ένα σημείο τού έγγραφα ένα e-mail για να τον ρωτήσω αν ήταν αλήθεια αυτό που μου είχε πει η κόρη μου, ότι ο λογότυπος της Apple ήταν ένας φόρος τιμής προς τον Alan Turing, τον Βρετανό πρωτοπόρο των υπολογιστών που έσωσε την κρυπτογράφηση των Γερμανών στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και κατόπιν αυτοκτόνησε δαγκλώνοντας ένα μήλο με κυάνιο. Μου απάντησε ότι θα του άρεσε πολύ να το είχε σκεφτεί αυτό, αλλά του είχε διαφύγει. Έτσι αρχίσαμε μια ηλεκτρονική αλληλογραφία για την πρώιμη ιστορία της Apple και βρέθηκα να συγκεντρώνω πληροφορίες για το θέμα, για την περίπτωση που θα αποφάσιζα ποτέ να γράψω ένα τέτοιο βιβλίο. Όταν εκδόθηκε η βιογραφία του Einstein, ο Jobs ήρθε σε μια παρουσίαση του βιβλίου στο Πάλο Άλτο και με πήρε παράμερα για να μου εξηγήσει για άλλη μια φορά γιατί ο ίδιος θα ήταν καλό θέμα για μια βιογραφία.

Η επιμονή του με παραξένευσε. Ήταν γνωστό ότι προσατέυε την προσωπική ζωή του και δεν είχα λόγους να πιστέψω ότι είχε διαβάσει κανένα από τα βιβλία μου. «Ίσως κάποια μέρα», του είπα πάλι. Όμως το 2009, η γυναίκα του, η Laurene Powell, μου είπε ωμά: «Αν πρόκειται να γράψεις βιβλίο για τον Steve, καλά θα κάνεις να το γράψεις τώρα». Ο Jobs μόλις είχε πάρει μια δεύτερη αναρρωτική άδεια. Της ομολόγησα πως όταν μου το πρότεινε για πρώτη φορά δεν ήξερα ότι ήταν άρρωστος. Σχεδόν κανείς δεν το ήξερε, μου απάντησε. Ο Jobs μου είχε τηλεφωνήσει αμέσως πριν από μια εγχείρηση που θα έκανε για καρκίνο και εξακολούθουσε να το κρατά μυστικό, μου εξήγησε.

Τότε αποφάσισα να γράψω αυτό το βιβλίο. Ο Jobs με ξάφνιασε όταν δέχθηκε αμέσως ότι δε θα είχε κανέναν έλεγχο πάνω στο τι γράφω, ότι δε θα το έβλεπε καν εκ των προτέρων. «Το βιβλίο είναι δικό σου», μου δήλωσε. «Εγώ δε θα το διαβάσω καν». Όμως αργότερα εκείνο το φθινόπωρο φαίνεται ότι άρχισε να έχει αμφιβολίες για αυτή τη συνεργασία. Ταυτόχρονα, αντιμετώπισε ένα δεύτερο γύρο επιπλοκών από τον καρκίνο, κάτι που εγώ αγνοούσα. Έπαψε να μου τηλεφωνεί όταν τον ζητούσα, κι έτσι σταμάτησα για λίγο το όλο εγχείρημα.

Μου τηλεφώνησε πάλι απροσδόκητα το απόγευμα της παραμονής Πρωτοχρονιάς του 2009. Ήταν στο σπίτι του στο Πάλο Άλτο μόνο με την αδελφή του, τη συγγραφέα Mona Simpson. Η γυναίκα του και τα τρία παιδιά τους είχαν κάνει ένα γρήγορο ταξίδι για σκι, αλλά η δική του υγεία δεν του επέτρεπε να πάει μαζί τους. Είχε στοχαστική διάθεση και μου μιλούσε για περισσότερο από μία ώρα. Άρχισε ενθουσιάζοντας πως όταν ήταν δώδεκα χρόνων ήθελε να κατασκευάσει ένα μετρητή συχνοτήτων, έτσι βρήκε στον τηλεφωνικό κατάλογο τον Bill Hewlett, τον ιδρυτή της HP, και του τηλεφώνησε για τα εξαρτήματα. Μου είπε ότι τα τελευταία δώδεκα χρόνια της ζωής του, μετά την επιστροφή του στην Apple, ήταν τα πιο παραγωγικά από την άποψη της δημιουργίας νέων προϊόντων. Αλλά ο πιο σημαντικός του στόχος, είπε, ήταν να κάνει αυτό που είχαν κάνει ο Hewlett και ο φίλος του, ο David Packard, που δημιούργησαν μια εταιρεία τόσο διαποτισμένη από το πνεύμα

της καινοτομίας και της δημιουργικότητας, ώστε θα συνέχιζε το όνομά τους ακόμη κι όταν αυτοί θα είχαν χαθεί.

«Πάντα θεωρούσα τον εαυτό μου άνθρωπο των τεχνών και των γραμμάτων, αλλά μου άρεσαν και τα ηλεκτρονικά», είπε. «Μετά όμως διάβασα κάτι που είπε ένας από τους ήρωές μου, ο Edwin Land της Polaroid, για το πόσο σημαντικοί είναι εκείνοι που μπορούν να σταθούν στο μεταίχμιο των γραμμάτων και των επιστημών, και αποφάσισα ότι αυτό ήθελα να κάνω». Ήταν σαν να μου υποδείκνυε ιδέες για τη βιογραφία του (και σε αυτή την περίπτωση, τουλάχιστον, τα λεγόμενά του αποδείχθηκαν έγκυρα). Η δημιουργικότητα που μπορεί να υπάρξει όταν μια ισχυρή προσωπικότητα συνδυάζει την κλίση τόσο προς τα γράμματα όσο και προς τις επιστήμες ήταν ένα στοιχείο που μου είχε κινήσει ιδιαίτερα το ενδιαφέρον στις βιογραφίες του Franklin και του Einstein, και πιστεύω ότι θα αποτελέσει το κλειδί για τη δημιουργία μιας καινοτόμου οικονομίας στον 21ο αιώνα.

Ρώτησα τον Jobs γιατί ήθελε να γράψω εγώ τη βιογραφία του. «Νομίζω ότι καταφέρνεις εύκολα τους άλλους να μιλήσουν», μου απάντησε. Ήταν μια απρόσμενη απάντηση. Ήξερα ότι θα έπρεπε να μιλήσω με δεκάδες άτομα που είχε απολύσει, κακομεταχειριστεί, εγκαταλείψει ή γενικότερα εξοργίσει με πολλούς και διάφορους τρόπους, και φοβόμουν ότι δε θα ένιωθε άνετα αν τους κατάφερα να μιλήσουν. Και πραγματικά, αποδείχτηκε ότι ενοχλήθηκε κάπως όταν έμαθε κάποια στιγμή για τα άτομα με τα οποία μιλούσα. Έπειτα από δυο τρεις μήνες, ωστόσο, άρχισε να ενθαρρύνει ο ίδιος πολλούς να κουβεντιάσουν μαζί μου, ακόμη και εχθρούς και πρώην φιλενάδες του. Ούτε και προσπάθησε να μου επιβάλει κάποια όρια. «Έχω κάνει πολλά πράγματα για τα οποία δεν είμαι υπερήφανος, όπως το ότι άφησα έγκυο την κοπέλα μου όταν ήμουν είκοσι τριών, και το πώς το χειρίστηκα», είπε. «Αλλά δεν έχω στην ντουλάπα μου σκελετούς που δε θέλω να βγουν έξω».

Τελικά κατέληξα να κάνω γύρω στις σαράντα συνεντεύξεις μαζί του. Μερικές ήταν τυπικές και έγιναν στο σαλόνι του σπιτιού του στο Πάλο Άλτο, άλλες έγιναν σε μεγάλες βόλτες με τα πόδια ή με το αυτοκίνητο, και άλλες από το τηλέφωνο. Στους δεκαοκτώ μήνες των επισκέψεών μου, γινόταν όλο και πιο αποκαλυπτικός, αν και μερικές φορές είδα αυτό που οι βετεράνοι συνάδελφοί του στην Apple είχαν ονομάσει «πεδίο διαστρέβλωσης της πραγματικότητας». Μερικές φορές οφειλόταν στην ακούσια παραμόρφωση αναμνήσεων, κάτι που συμβαίνει σε όλους μας, ενώ άλλες φορές ο Jobs εξύφαινε μια δική του εκδοχή της πραγματικότητας τόσο για μένα όσο και για τον εαυτό του. Για να ελέγξω και να συμπληρώσω τις αφηγήσεις του, μίλησα με περισσότερους από εκατό φίλους, συγγενείς, ανταγωνιστές, αντιπάλους και συναδέλφους του.

Η γυναίκα του, η Laurene, που βοήθησε στο εγχείρημα, επίσης δεν επέβαλε κανέναν περιορισμό ή έλεγχο, ούτε και ζήτησε να δει τι θα έγγραφα προτού εκδοθεί το βιβλίο. Αντίθετα, με ενθάρρυνε να είμαι ειλικρινής όχι μόνο ως προς τα προτερήματα αλλά και ως προς τα ελαττώματά του. Η Laurene είναι ένας από τους πιο έξυπνους και προσγειωμένους ανθρώπους που έχω γνωρίσει. «Υπάρχουν κομμάτια της ζωής και της προσωπικότητάς του που είναι δύσκολα και απωθητικά, και αυτή είναι η αλήθεια», μου είπε στην αρχή του εγχειρήματος. «Δεν πρέπει να τα εξωραΐ-

σεις. Έχει την ικανότητα να παρουσιάζει τα πράγματα όπως θέλει, αλλά έχει ζηήσει επίσης μια εκπληκτική ζωή και θα ήθελα να καταγραφεί όπως πραγματικά ήταν».

Θα το αφήσω στον αναγνώστη να εκτιμήσει αν τα κατάφερα σε αυτή την αποστολή. Είμαι σίγουρος ότι υπάρχουν πρόσωπα σε αυτό το δράμα που θα θυμούνται μερικά από τα γεγονότα διαφορετικά ή θα θεωρήσουν πως μερικές φορές επηρεάστηκα από το πεδίο διαστρέβλωσης της πραγματικότητας του Jobs. Όπως όταν έγραψα ένα βιβλίο για τον Henry Kissinger (το οποίο από μερικές απόψεις ήταν μια καλή προετοιμασία για αυτή τη βιογραφία), έτσι και τώρα, πολλοί είχαν τόσο έντονα θετικά και αρνητικά συναισθήματα για τον Jobs, ώστε συχνά ήταν φανερό ότι λειτουργούσε το λεγόμενο «φαινόμενο Ρασομόν»*. Όμως έκανα ό,τι μπορούσα για να εξισορροπήσω δίκαια τις αντικρουόμενες περιγραφές και να υπάρχει διαφάνεια σε ό,τι αφορά τις πηγές που χρησιμοποίησα.

Αυτό το βιβλίο μιλά για μια ζωή γεμάτη σκαμπανεβάσματα και για την απίστευτα ισχυρή προσωπικότητα ενός δημιουργικού επιχειρηματία που το πάθος του για τελειότητα και η τρομερή ορμή του επέφεραν επανάσταση σε έξι διαφορετικές βιομηχανίες: τους προσωπικούς υπολογιστές, τα κινούμενα σχέδια, τη μουσική, την τηλεφωνία, το tablet computing και τις ψηφιακές εκδόσεις. Θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και μια έβδομη, τα καταστήματα λιανικής, στα οποία ο Jobs δεν έφερε επανάσταση αλλά σίγουρα τα αναδιαμόρφωσε. Επιπλέον, άνοιξε το δρόμο για τη δημιουργία μιας νέας αγοράς ψηφιακού περιεχομένου που βασίζεται σε apps και όχι μόνο σε δικτυακούς τόπους. Σε αυτή την πορεία του, όχι μόνο παρήγαγε προϊόντα τα οποία μεταμόρφωσαν τις αγορές, αλλά επίσης, στη δεύτερη προσπάθεια, έστησε μια εταιρεία με διάρκεια, μπολιασμένη με το δικό του DNA, που είναι γεμάτη από δημιουργικούς σχεδιαστές και τολμηρούς μηχανικούς οι οποίοι μπορούν να συνεχίσουν το όραμά του.

Αυτό το βιβλίο αφορά επίσης, ελπίζω, την καινοτομία. Σε μια εποχή όπου οι Ηνωμένες Πολιτείες αναζητούν τρόπους για να διατηρήσουν το πλεονέκτημά τους στον τομέα της καινοτομίας και ενώ οι κοινωνίες σε όλο τον κόσμο προσπαθούν να δομήσουν δημιουργικές οικονομίες της ψηφιακής εποχής, ο Jobs ξεχωρίζει ως το υπέρτατο έμβλημα εφευρετικότητας, φαντασίας και συνεχούς καινοτομίας. Γνώριζε ότι ο καλύτερος τρόπος για να δημιουργήσει κανείς αξία στον 21ο αιώνα ήταν να συνδυάσει τη δημιουργικότητα με την τεχνολογία, και έτσι έφτιαξε μια εταιρεία όπου τα άλματα φαντασίας συνδυάζονται με εκπληκτικούς άθλους μηχανικής. Αυτός και οι συνάδελφοί του στην Apple είχαν την ικανότητα να σκέφτονται διαφορετικά: όχι μόνο πέτυχαν προόδους σε συγκεκριμένα προϊόντα βασισμένα σε ομάδες εστίασης, αλλά επιπλέον επινόησαν εντελώς νέες συσκευές και υπηρεσίες που οι καταναλωτές δεν ήξεραν καν ότι τις χρειάζονται.

Ο Jobs δεν ήταν υπόδειγμα αφεντικού ή ανθρώπου, καλοσυσκευασμένο και έτοιμο για μίμηση. Ωθούμενος από τους εσωτερικούς του δαίμονες, μπορούσε να οδηγήσει τους γύρω του στην οργή και την απόγνωση. Όμως η προσωπικότητα, τα πάθη και τα προϊόντα του συνδέονται όλα μεταξύ τους, όπως το hardware και το

* Διαστρέβλωση της αντίληψης από υποκειμενικά κριτήρια. (Σ.τ.Μ.)

software της Apple τείνουν κι αυτά να συνδέονται μεταξύ τους σαν να είναι μέρη ενός ολοκληρωμένου συστήματος. Έτσι η ιστορία του είναι ταυτόχρονα παράδειγμα προς αποφυγή και παραδειγματισμό, ενώ δίνει μαθήματα για το καινοτόμο πνεύμα, τη δύναμη του χαρακτήρα, τη σημασία των προσωπικών αξιών.

Ο Ερρίκος Έ του Σαίξπηρ –η ιστορία του ισχυρογνώμονα και ανώριμου πρίγκιπα Χαλ, ο οποίος γίνεται ένας παθιασμένος, ευαίσθητος, αισθηματίας αλλά και άσπλαχνος βασιλιάς, ένας άνθρωπος που ξέρει να εμπνέει τους άλλους αλλά δεν παύει να είναι γεμάτος ελαττώματα– αρχίζει με μια παραίνεση: «Ω, αν είχαμε μια πύρινη Μούσα, που θα ανέβαινε στον λαμπρότερο ουρανό της επινόησης». Το πρόβλημα του πρίγκιπα Χαλ ήταν απλό – είχε να αντιμετωπίσει μόνο την κληρονομιά του πατέρα του. Για τον Steve Jobs, η αναρρίχηση στον λαμπρότερο ουρανό της επινόησης αρχίζει με δύο ζευγάρια γονιών και ένα παιδί που μεγαλώνει σε μια κοιλάδα που εκείνη την εποχή μάθαινε πώς να μετατρέπει το πυρίτιο σε χρυσό.

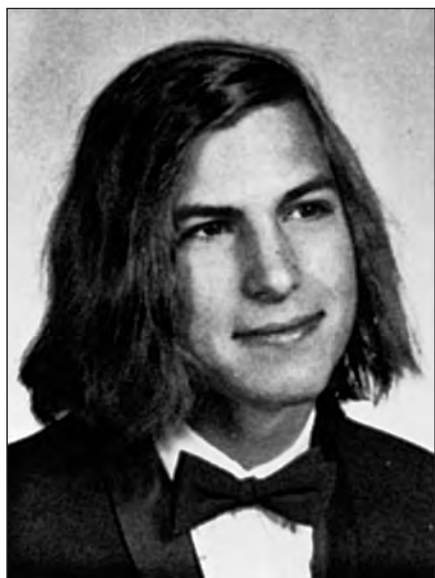
Από το προσωπικό αρχείο του Steve Jobs

Ο Paul Jobs με τον Steve, 1956

Από το προσωπικό αρχείο του Walter Isaacson

Το σπίτι στο Σάνιβεϊλ με το γκαράζ όπου γεννήθηκε η Apple

Στην επετηρίδα του Homestead High, 1972

Από το προσωπικό αρχείο του Steve Jobs

Με το πανό «SWAB JOB», την αποχαιρετιστήρια σχολική φάρσα

ΠΑΙΔΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ

Εγκαταλειμμένος και εκλεκτός

Η υιοθεσία

Όταν ο Paul Jobs αποστρατεύτηκε από την Ακτοφυλακή μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, έβαλε ένα στοιχείο με τους συναδέλφους του. Έφτασαν στο Σαν Φρανσίσκο, όπου το πλοίο τους παροπλίστηκε, και ο Paul στοιχημάτισε ότι θα κατάφερε να βρει σύζυγο μέσα σε δύο βδομάδες. Ήταν μηχανικός, με μυώδες σώμα γεμάτο τατουάζ, ένα και ογδόντα ύψος, κι έμοιαζε κάπως με τον James Dean. Όμως δεν ήταν η εμφάνισή του αυτή που τον βοήθησε να εξασφαλίσει ένα ραντεβού με την Clara Hagorian, την καλόκαρδη κόρη δυο Αρμενίων μεταναστών· ήταν το γεγονός ότι αυτός και οι φίλοι του είχαν στη διάθεσή τους αυτοκίνητο, σε αντίθεση με την παρέα με την οποία σκόπευε να βγει αρχικά η Clara εκείνο το βράδυ. Δέκα μέρες αργότερα, το Μάρτιο του 1946, ο Paul αρραβωνιάστηκε την Clara και κέρδισε το στοιχείο. Ήταν ένας ευτυχισμένος γάμος ο οποίος κράτησε μέχρι που τους χώρισε ο θάνατος, περισσότερα από σαράντα χρόνια μετά.

Ο Paul Reinhold Jobs είχε μεγαλώσει σε ένα αγρόκτημα στο Τζέρμανταουν του Ουισκόνσιν. Αν και ο πατέρας του ήταν αλκοολικός και μερικές φορές τον κακοποιούσε, ο Paul είχε ευγενικό και ήρεμο χαρακτήρα κάτω από το σκληρό εξωτερικό του. Σταμάτησε το γυμνάσιο προτού αποφοιτήσει κι άρχισε να περιπλανιέται στις μεσοδυτικές πολιτείες δουλεύοντας όπου μπορούσε ως μηχανικός μέχρι τα δεκαεννιά του, όταν κατατάχθηκε στην Ακτοφυλακή, αν και δεν ήξερε κολύμπι. Τον τοποθέτησαν στο μεταγωγικό M. C. Meigs και πέρασε το μεγαλύτερο μέρος του πολέμου μεταφέροντας στρατιώτες στην Ιταλία για το στρατηγό Patton. Επιδεικνύοντας ιδιαίτερες ικανότητες ως μηχανουργός και πυροσβέστης κέρδισε μια σειρά επαίνων, αλλά κατά καιρούς αντιμετώπιζε προβλήματα με τους ανωτέρους του και δεν πήρε ποτέ προαγωγή από το βαθμό του απλού ναύτη.

Η Clara είχε γεννηθεί στο Νιου Τζέρσι, όπου είχαν καταλήξει οι γονείς της αφού έφυγαν από την Αρμενία για να σωθούν από τους Τούρκους, και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή Μίσιον Ντίστρικτ του Σαν Φρανσίσκο όταν ήταν μικρή. Είχε ένα μυστικό που σπάνια το αποκάλυπτε: είχε ξαναπαντρευτεί, αλλά ο άντρας της είχε σκοτωθεί στον πόλεμο. Έτσι, όταν γνώρισε τον Paul Jobs ο' εκείνο το πρώτο ραντεβού, ήταν έτοιμη να αρχίσει μια νέα ζωή.

Οι δυο τους, όπως και πολλοί άλλοι εκείνη την περίοδο, είχαν μπουχτίσει πια

από την εξέταση του πολέμου και ήθελαν απλώς να κατασταλάξουν κάπου, να φτιάξουν οικογένεια και να ζήσουν μια πιο ήρεμη ζωή. Είχαν πολύ λίγα χρήματα, έτσι πήγαν στο Ουισκόνσιν και έζησαν με τους γονείς του Paul για μερικά χρόνια. Μετά μετακόμισαν στην Indiana, όπου ο Paul έπιασε δουλειά ως μηχανουργός στην εταιρεία κατασκευής αγροτικών μηχανημάτων International Harvester. Το πάθος του ήταν να φτιάχνει παλιά αμάξια και στον ελεύθερο χρόνο του έβγαζε χρήματα με αυτό τον τρόπο: αγόραζε ένα παλιό αμάξι, το επιδιόρθωνε κι ύστερα το πουλούσε. Τελικά, άφησε την κανονική δουλειά του και έγινε πωλητής μεταχειρισμένων αυτοκινήτων.

Η Clara όμως αγαπούσε το Σαν Φρανσίσκο και το 1952 έπεισε τον άντρα της να μετακομίσουν πάλι εκεί. Βρήκαν ένα διαμέρισμα στη Sunset District που έβλεπε στον Ειρηνικό, νότια του Γκόλντεν Γκέιτ Παρκ, και ο Paul έπιασε δουλειά σε μια εταιρεία δανείων ως «κλητήρας κατασχέσεων»: παραβίαζε τις κλειδαριές αυτοκινήτων των οποίων οι ιδιοκτήτες δεν είχαν πληρώσει τη δόση του δανείου και τους έπαιρνε το αμάξι. Επίσης αγόραζε, επιδιόρθωνε και πουλούσε μερικά από τα αυτοκίνητα, βγάζοντας αρκετά χρήματα με αυτό τον τρόπο.

Όμως, κάτι έλειπε από τη ζωή τους. Ήθελαν παιδιά, αλλά η Clara είχε ιστορικό εκτοπικής κύησης –το γονιμοποιημένο ωάριο εμφυτευόταν στις σάλπιγγες αντί στη μήτρα– και δεν μπορούσε να μείνει έγκυος. Έτσι, το 1955, ύστερα από εννιά χρόνια γάμου, άρχισαν τις προσπάθειες να υιοθετήσουν παιδί.

Η Joanne Schieble, όπως και ο Paul Jobs, είχε γεννηθεί στο Ουισκόνσιν, σε αγροτική οικογένεια γερμανικής καταγωγής. Ο πατέρας της, ο Arthur Schieble, είχε μεταναστεύσει στα περίχωρα του Γκριν Μπέι, όπου αυτός και η γυναίκα του είχαν ένα εκτροφείο βιζόν και ασχολούνταν επίσης με επιτυχία με διάφορες άλλες επιχειρήσεις, από τα κτηματομεσιτικά μέχρι τη φωτοχαρακτική. Ήταν πολύ αυστηρός, ιδιαίτερα για τις σχέσεις της κόρης του, και είχε απορρίψει τον πρώτο της έρωτα, ένα ζωγράφο που δεν ήταν ρωμαιοκαθολικός. Έτσι δεν ήταν παράξενο που απείλησε να αποκληρώσει την Joanne όταν, κατά τις μεταπτυχιακές σπουδές της στο Πανεπιστήμιο του Ουισκόνσιν, ερωτεύτηκε τον Abdulfattah «John» Jandali, ένα μουσουλμάνο βοηθό καθηγητή από τη Συρία.

Ο Jandali ήταν το μικρότερο από τα εννιά παιδιά μιας διακεκριμένης συριακής οικογένειας. Ο πατέρας του ήταν ιδιοκτήτης πετρελαιοπηγών και πολλών άλλων επιχειρήσεων, με μεγάλη περιουσία στη Δαμασκό και τη Χομς, και για μια περίοδο ουσιαστικά έλεγχε την τιμή του σιταριού στην περιοχή. Οι Jandali, όπως και οι Schieble, θεωρούσαν πολύ σημαντική τη μόρφωση. Για πολλές γενιές τα μέλη της οικογένειας σπούδαζαν στην Κωνσταντινούπολη ή τη Σορβόνη. Ο Abdulfattah Jandali πήγε σε οικοτροφείο ησουιτών, παρόλο που ήταν μουσουλμάνος, και πήρε πτυχίο από το Αμερικανικό Πανεπιστήμιο της Βηρυτού, για να έρθει κατόπιν στο Πανεπιστήμιο του Ουισκόνσιν ως μεταπτυχιακός φοιτητής και βοηθός καθηγητή στις πολιτικές επιστήμες.

Το καλοκαίρι του 1954, η Joanne πήγε στη Συρία με τον Abdulfattah. Έμειναν δύο μήνες στη Χομς, όπου έμαθε από την οικογένειά του να μαγειρεύει συριακά φαγητά. Όταν γύρισαν στο Ουισκόνσιν, η Joanne ανακάλυψε ότι ήταν έγκυος. Ήταν και οι δύο είκοσι τριών ετών, αλλά αποφάσισαν να μην παντρευτούν. Ο πα-

τέρας της πέθαινε εκείνο το διάστημα, έχοντας απειλήσει να την αποκληρώσει αν παντρευόταν τον Abdulfattah. Και η έκτρωση δεν ήταν εύκολη λύση σε μια μικρή κοινότητα ρωμαιοκαθολικών. Έτσι, στις αρχές του 1955, η Joanne πήγε στο Σαν Φρανσίσκο, όπου την ανέλαβε ένας καλός γιατρός που βοηθούσε ανύπαντρες μητέρες: τις ξεγεννούσε και οργάνωνε εμπιστευτικές υιοθεσίες.

Η Joanne έβαλε έναν όρο: το παιδί της έπρεπε να υιοθετηθεί από γονείς που ήταν απόφοιτοι κολεγίου. Ο γιατρός λοιπόν κανόνισε να δοθεί το μωρό σε ένα δικηγόρο και τη γυναίκα του. Όταν όμως γεννήθηκε το παιδί –στις 24 Φεβρουαρίου του 1955– το ζευγάρι αποφάσισε ότι ήθελε κορίτσι και δεν προχώρησε στην υιοθεσία. Έτσι το παιδί δεν έγινε γιος δικηγόρου. Ο θετός πατέρας του δεν είχε τελειώσει καν το γυμνάσιο και είχε πάθος με την επισκευή αυτοκινήτων, ενώ η θετή μητέρα του ήταν μια καλοσυνάτη, αξιόπιστη γυναίκα που εργαζόταν ως λογίστρια. Ο Paul και η Clara ονόμασαν το μωρό Steve Paul Jobs.

Όμως υπήρχε το πρόβλημα του όρου που είχε βάλει η Joanne, ότι οι γονείς του μωρού έπρεπε να είναι απόφοιτοι κολεγίου. Όταν ανακάλυψε ότι το παιδί κατέληξε σε ένα ζευγάρι που δεν είχε τελειώσει καν το γυμνάσιο, αρνήθηκε να υπογράψει τα χαρτιά της υιοθεσίας. Το αδιέξοδο κράτησε βδομάδες, ακόμη και αφού ο μικρός Steve είχε εγκατασταθεί στο σπίτι των Jobs. Τελικά η Joanne υποχώρησε, αλλά με την προϋπόθεση να υποσχεθεί το ζευγάρι –υπογράφοντας μάλιστα γραπτή δήλωση– ότι θα ανοίξει ένα λογαριασμό και θα καταθέτει χρήματα για να στείλει το παιδί στο κολλέγιο.

Υπήρχε και άλλος ένας λόγος που η Joanne δεν ήθελε να υπογράψει τα χαρτιά της υιοθεσίας. Ο πατέρας της ήταν ετοιμοθάνατος κι εκείνη σκόπευε να παντρευτεί τον Jandali λίγο μετά το θάνατό του. Έτσι είχε την ελπίδα –όπως έλεγε αργότερα σε συγγενείς, μερικές φορές δακρύζοντας με την ανάμνηση– ότι αφού παντρεύονταν θα μπορούσε να πάρει πίσω το παιδί της.

Τελικά ο Arthur Schieble πέθανε τον Αύγουστο του 1955, μερικές βδομάδες μετά την οριστικοποίηση της υιοθεσίας. Λίγο μετά τα Χριστούγεννα εκείνης της χρονιάς, η Joanne και ο Abdulfattah Jandali παντρεύτηκαν στον Άγιο Φίλιππο, την Αποστολική Καθολική Εκκλησία του Γκριν Μπέι. Την επόμενη χρονιά ο Jandali πήρε διδακτορικό στη διεθνή πολιτική και τότε έκαναν άλλο ένα παιδί, ένα κορίτσι που το ονόμασαν Mona. Όταν το ζευγάρι χώρισε το 1962, η Joanne άρχισε μια περιπατητική ζωή την οποία η κόρη της –που μεγαλώνοντας θα γινόταν η εξαιρετική μυθιστοριογράφος Mona Simpson– θα αποτύπωνε στο συγκινητικό της μυθιστόρημα *Anywhere But Here* [Οπουδήποτε αλλού εκτός από εδώ]. Όμως, επειδή η υιοθεσία του Steve ήταν εμπιστευτική, θα περνούσαν είκοσι χρόνια ώσπου να βρουν ο ένας τον άλλο.

Ο Steve Jobs ήξερε από μικρή ηλικία ότι ήταν υιοθετημένος. «Οι γονείς μου μου είχαν μιλήσει ανοιχτά για το θέμα», λέει. Έχει μια έντονη ανάμνηση, να είναι καθισμένος στο γκαζόν του σπιτιού του όταν ήταν έξι ή επτά ετών, και να το λέει αυτό στο κοριτσάκι που ζούσε απέναντι. «Δηλαδή αυτό σημαίνει ότι οι πραγματικοί γονείς σου δε σε ήθελαν;» τον ρώτησε το κοριτσάκι. «Ωωωω! Άστραψαν

κεραυνοί μέσα στο μυαλό μου», λέει ο Jobs. «Θυμάμαι ότι έτρεξα κλαίγοντας στο σπίτι. Και οι γονείς μου μου είπαν: “Όχι, πρέπει να καταλάβεις”. Ήταν πολύ σοβαροί και με κοίταζαν στα μάτια. “Διαλέξαμε εσένα συγκεκριμένα”. Μου το είπαν αυτό και οι δύο, και το επανέλαβαν πολύ αργά για να το καταλάβω. Και έδωσαν μεγάλη έμφαση σε κάθε λέξη».

Εγκαταλειμμένος, Εκλεκτός, Ξεχωριστός. Αυτές οι έννοιες έγιναν μέρος της προσωπικότητας του Jobs και της εικόνας που είχε για τον εαυτό του. Οι πιο στενοί του φίλοι πιστεύουν ότι η γνώση πως οι βιολογικοί γονείς του τον έδωσαν για υιοθεσία του άφησε κάποια τραύματα. «Νομίζω ότι η επιθυμία του να ελέγχει ολοκληρωτικά ό,τι φτιάχνει πηγάζει απευθείας από την προσωπικότητά του και από το γεγονός ότι τον εγκατέλειψαν, τον έδωσαν για υιοθεσία», ισχυρίζεται ένας παλιός του συνάδελφος, ο Del Yocam. «Θέλει να ελέγχει το περιβάλλον του και βλέπει το προϊόν ως μια προέκταση του εαυτού του». Ο Greg Calhoun, που ανέπτυξε στενή φιλία με τον Jobs αμέσως μετά το κολέγιο, διέκρινε και άλλο ένα αποτέλεσμα: «Ο Steve μού μιλούσε πολύ για το γεγονός ότι τον εγκατέλειψαν και για τον πόνο που του προκάλεσε αυτό. Τον έκανε ανεξάρτητο. Ακολουθούσε το ρυθμό ενός άλλου τυμπανιστή, επειδή ζούσε σε διαφορετικό κόσμο από εκείνο στον οποίο είχε γεννηθεί».

Αργότερα στη ζωή του, όταν έφτασε ακριβώς στην ηλικία που είχε ο βιολογικός του πατέρας όταν τον εγκατέλειψε (είκοσι τριών ετών), ο Jobs θα άφηνε μια κοπέλα έγκυο και θα εγκατέλειπε κι αυτός το δικό του παιδί. (Τελικά ανέλαβε την ευθύνη για αυτή την κόρη του.) Η Chrisann Brennan, η μητέρα του παιδιού, λέει ότι η υιοθεσία άφησε τον Jobs «γεμάτο σπασμένα γυαλιά», και αυτό εξήγησε ένα μέρος της συμπεριφοράς του. «Αυτός που τον εγκαταλείπουν, εγκαταλείπει», ισχυρίζεται η Chrisann. Ο Andy Hertzfeld, που είχε συνεργαστεί στενά με τον Jobs στην Apple στις αρχές της δεκαετίας του 1980, είναι από τους λίγους που διατήρησαν επαφή και με την Brennan και με τον Jobs. «Το βασικό ερώτημα για τον Steve είναι για ποιο λόγο δεν μπορεί να ελέγξει τον εαυτό του μερικές φορές και εντελώς αυτόματα φέρεται απάνθρωπα και σκληρά σε μερικούς ανθρώπους», λέει. «Αυτό ξεκινά από το γεγονός ότι τον εγκατέλειψαν, τον έδωσαν για υιοθεσία. Το πραγματικό βαθύτερο πρόβλημα ήταν το μοτίβο της εγκατάλειψης στη ζωή του Steve».

Ο Jobs απορρίπτει αυτή την εξήγηση. «Κυκλοφορεί η θεωρία ότι επειδή με εγκατέλειψαν, δούλευα πολύ σκληρά για να τα πάω καλά και να κάνω τους γονείς μου να εύχονται να μη με είχαν δώσει για υιοθεσία, ή κάποια τέτοια ανοησία, αλλά είναι γελοίο», επιμένει. «Επειδή ήξερα ότι ήμουν υιοθετημένος μπορεί να ένιωθα πιο ανεξάρτητος, αλλά ποτέ δεν ένιωσα εγκαταλειμμένος. Πάντα ένιωθα ξεχωριστός. Οι γονείς μου με έκαναν να νιώθω ξεχωριστός». Αργότερα θύμωνε όταν κάποιος χαρακτηριζε τον Paul και την Clara Jobs «θετούς γονείς του» ή υπονοούσε ότι δεν ήταν οι «πραγματικοί» του γονείς. «Ήταν οι γονείς μου χίλια τα εκατό», τονίζει. Από την άλλη μεριά, όποτε μιλούσε για τους βιολογικούς γονείς του ήταν απότομος: «Ήταν δότες σπέρματος και ωαρίου στην περίπτωση μου. Το γεγονός ότι τους βλέπω έτσι δε δείχνει σκληρότητα· απλούστατα έτσι ήταν τα πράγματα, ήταν απλώς δότες, τίποτα παραπάνω».

Silicon Valley

Τα παιδικά χρόνια που πρόσφεραν ο Paul και η Clara Jobs στο γιο τους ήταν από πολλές πλευρές ένα στερεότυπο του τέλους της δεκαετίας του 1950. Όταν ο Steve ήταν δύο ετών, υιοθέτησαν μια κόρη που την ονόμασαν Patty και τρία χρόνια αργότερα μετακόμισαν σε ένα σπίτι στα προάστια. Η εταιρεία στην οποία δούλευε ο Paul ως κλητήρας κατασχέσεων, η CIT, τον είχε μεταθέσει στα γραφεία της στο Πάλο Άλτο, αλλά τα οικονομικά τους δεν τους επέτρεπαν να ζήσουν εκεί, έτσι εγκαταστάθηκαν σε μια λιγότερο ακριβή πόλη λίγο πιο νότια, το Μάουντεν Βιου.

Εκεί ο Paul Jobs προσπάθησε να μεταδώσει στο γιο του την αγάπη του για τη μηχανολογία και τα αυτοκίνητα. «Steve, αυτός ο πάγκος είναι δικός σου τώρα», του είπε σηματοδοτώντας ένα τμήμα του τραπεζιού στο γκαράζ τους. Ο Jobs θυμάται ότι τον εντυπωσίαζε η κατασκευαστική δεξιοτεχνία του πατέρα του. «Είχε πολύ καλή αίσθηση σχεδιασμού», λέει ο Jobs, «γιατί μπορούσε να φτιάξει τα πάντα. Αν χρειαζόμασταν ένα ντουλάπι, το έφτιαχνε μόνος του. Όταν έφτιαξε το φράχτη μας, μου έδωσε ένα σφυρί για να τον βοηθήσω κι εγώ».

Πενήντα χρόνια αργότερα, ο φράχτης εξακολουθεί να περιβάλλει την πίσω και την πλαϊνή αυλή του σπιτιού στο Μάουντεν Βιου. Καθώς μου τον έδειχνε ο Jobs, χάιδεψε τους πασσάλους και θυμήθηκε ένα μάθημα του πατέρα του που του είχε εντυπωθεί. Είναι σημαντικό, του είχε πει, να φτιάχνεις σωστά το πίσω μέρος ενός ντουλαπιού ή ενός φράχτη, έστω και αν είναι κρυμμένο. «Του άρεσε να τα κάνει όλα σωστά. Τον ένοιαζαν ακόμη και τα μέρη που δε φαινόταν».

Ο πατέρας του συνέχιζε να επισκευάζει και να πουλά μεταχειρισμένα αυτοκίνητα, και να στολίζει τους τοίχους του γκαράζ με τις φωτογραφίες από εκείνα που του άρεσαν πιο πολύ. Έδειχνε στο γιο του τις λεπτομέρειες του σχεδιασμού – τις γραμμές, τις σχάρες, τα χρώμα, τα διακοσμητικά στα καθίσματα. Όταν γύριζε από τη δουλειά κάθε μέρα, φορούσε τη φόρμα του και πήγαινε στο γκαράζ, συχνά με τον Steve να τον ακολουθεί. «Πίστευα ότι θα μπορούσα να του μεταδώσω κάποια ικανότητα στα μηχανολογικά, αλλά δεν του άρεσε να λερώνει τα χέρια του», θυμάται αργότερα ο Paul. «Δεν του άρεσε ποτέ πολύ η μηχανολογία».

Οι επισκευές αυτοκινήτων δεν κίνησαν ποτέ το ενδιαφέρον του Jobs. «Δε μου άρεσε τόσο πολύ να φτιάχνω αυτοκίνητα. Αλλά ήθελα να κάνω παρέα με τον μπαμπά μου». Καθώς συνειδητοποιούσε όλο και περισσότερο ότι ήταν υιοθετημένος, δεινόταν πιο πολύ με τον πατέρα του. Μια μέρα, όταν ήταν γύρω στα οκτώ, ο Jobs ανακάλυψε μια φωτογραφία του πατέρα του από την εποχή που ήταν στην Ακτοφυλακή. «Είναι στο μηχανοστάσιο με βγαλμένο το πουκάμισο και μοιάζει με τον James Dean. Ήταν μία από εκείνες τις στιγμές απορίας και θαυμασμού για ένα παιδί – ούαου, οι γονείς μου κάποτε ήταν πολύ νέοι και πολύ όμορφοι».

Μέσα από τα αυτοκίνητα, ο πατέρας του Steve τον έφερε για πρώτη φορά σε επαφή με τα ηλεκτρονικά. «Δεν τα καταλάβαινε σε βάθος τα ηλεκτρονικά», θυμάται ο Jobs, «αλλά τα συναντούσε πολύ στα αυτοκίνητα και σε άλλα πράγματα που επισκευάζε. Μου έδειξε τα στοιχειώδη και μου κίνησαν το ενδιαφέρον». Ακόμη πιο ενδιαφέρουσες ήταν οι εξορμήσεις που έκαναν για να βρουν εξαρτήματα.

«Κάθε Σαββατοκύριακο, πηγαίναμε σε μια μάντρα με παλιοσίδηρα. Ο πατέρας μου έψαχνε για μια γεννήτρια, ένα καρμπιρατέρ, κάθε είδους εξαρτήματα». Θυμάται ότι παρακολούθησε τον πατέρα του να παζαρεύει όταν πήγαινε να πληρώσει. «Ήταν καλός στα παζάρια, γιατί ήξερε καλύτερα από τους τύπους στο ταμείο πόσο έπρεπε να κοστίζει ένα εξάρτημα». Έτσι ο πατέρας του κατάφερε να τηρήσει την υπόσχεση που είχαν δώσει όταν τον υιοθέτησαν. «Μ' αυτό τον τρόπο βγήκαν τα χρήματα για να πάω στο κολέγιο. Ο πατέρας μου πλήρωνε 50 δολάρια για ένα Ford Falcon ή κάποιο άλλο στραπατσarisμένο χαλασμένο αμάξι, το δούλευε μερικές βδομάδες και το πουλούσε 250 δολάρια – και δεν τα δήλωνε στην εφορία».

Το σπίτι των Jobs στην οδό Diablo 286, καθώς και τα άλλα της γειτονιάς τους, είχαν χτιστεί από την εταιρεία οικοδομικών επιχειρήσεων του Joseph Eichler, που κατασκεύασε περισσότερα από 11.000 σπίτια σε διάφορα σημεία της Καλιφόρνια από το 1950 μέχρι το 1974. Εμπνευσμένος από το όραμα του Frank Lloyd Wright για απλά σύγχρονα σπίτια για τον μέσο Αμερικανό, ο Eichler έφτιαχνε φτηνά σπίτια με τοίχους από γυαλί από το πάτωμα μέχρι το ταβάνι, ανοιχτούς χώρους, ξύλινο σκελετό, τιμεντένιο δάπεδο και πολλές συρόμενες τζαμιόπορτες. «Ο Eichler έκανε κάτι σπουδαίο», είπε ο Jobs σε έναν από τους περιπάτους μας στη γειτονιά. «Τα σπίτια του ήταν έξυπνα και οικονομικά και καλά. Πρόσφεραν καθαρό ντιζάιν και απλό γούστο σε άτομα με πιο χαμηλό εισόδημα. Είχαν υπέροχα χαρακτηριστικά, όπως ενδοδαπέδια θέρμανση. Απλώνανε πάνω μια μοκέτα κι είχαμε ωραία ξεστά πατώματα όταν ήμασταν παιδιά».

Ο Jobs πρόσθεσε ότι η εκτίμηση που ένιωθε για τα σπίτια του Eichler τού δημιούργησε το πάθος για την κατασκευή προϊόντων με καλό ντιζάιν για τη μαζική αγορά. «Μου αρέσει όταν μπορείς να έχεις σπουδαίο ντιζάιν και απλές δυνατότητες σε κάτι που δεν κοστίζει πολύ», εξήγησε δείχνοντας την καθαρή καλαίσθητη γραμμή των σπιτιών του Eichler. «Αυτό ήταν το αρχικό όραμα για την Apple. Αυτό προσπαθήσαμε να κάνουμε με τον πρώτο Mac. Αυτό κάναμε με το iPod».

Απέναντι από την οικογένεια Jobs ζούσε ένας επιτυχημένος κτηματομεσίτης. «Δεν ήταν πολύ έξυπνος», θυμάται ο Jobs, «αλλά έβγαζε πολλά λεφτά. Έτσι ο μπαμπάς μου σκέφτηκε: Μπορώ να το κάνω κι εγώ αυτό. Θυμάμαι ότι δούλευε ασταμάτητα. Άρχισε να πηγαίνει σε νυχτερινά μαθήματα, πέρασε το τεστ για την άδεια κι άρχισε να δουλεύει στα κτηματομεσιτικά. Και ξαφνικά η αγορά κατέρρευσε». Το αποτέλεσμα ήταν ότι η οικογένεια δυσκολεύτηκε οικονομικά για ένα χρόνο περίπου, ενώ ο Steve ήταν στο δημοτικό. Η μητέρα του έπιασε δουλειά ως λογίστρια στη Varian Associates, μια εταιρεία που έφτιαχνε επιστημονικά όργανα, και έβαλαν δεύτερη υποθήκη το σπίτι. Μια μέρα η δασκάλα του στην τετάρτη δημοτικού τον ρώτησε: «Τι δεν καταλαβαίνεις στο σύμπαν;» Ο Jobs απάντησε: «Δεν καταλαβαίνω γιατί εντελώς ξαφνικά ο μπαμπάς μου είναι τόσο φτωχός». Παρ' όλα αυτά ήταν περήφανος επειδή ο πατέρας του δεν υιοθέτησε ποτέ τη δουλική συμπεριφορά ή το γλοιώδες στυλ που ενδεχομένως να του έφερναν περισσότερες πωλήσεις. «Έπρεπε να γλείφεις τον πελάτη για να πουλάς ακίνητα μα εκείνος δεν μπορούσε να το κάνει αυτό, δεν ήταν στη φύση του. Τον θαύμαζα γι' αυτό». Ο Paul Jobs άρχισε να δουλεύει πάλι με αυτοκίνητα.

Ο πατέρας του ήταν ήρεμος και ευγενικός, χαρακτηριστικά που αργότερα ο γιος του περισσότερο τα εκθείαζε παρά τα μιμούνταν. Από την άλλη μεριά όμως ήταν επίσης αποφασιστικός άνθρωπος.

Εκεί κοντά έμενε ένας μηχανικός που δούλευε στα φωτοηλεκτρικά κύτταρα, στη Westinghouse. Ήταν ανύπαντρος, τύπος μπίνικ. Και είχε μια κοπέλα που μου έκανε μπέμπι σίτινγκ μερικές φορές. Οι γονείς μου δούλευαν και οι δύο, έτσι ερχόμουν εδώ αμέσως μετά το σχολείο για μερικές ώρες. Ο μηχανικός μεθούσε και την είχε χτυπήσει μερικές φορές. Ένα βράδυ η κοπέλα ήρθε στο σπίτι μας πανικόβλητη και ακολούθησε κι αυτός μεθυσμένος, αλλά ο μπαμπάς μου τον σταμάτησε. Του είπε ότι η κοπέλα ήταν εκεί, αλλά «εσύ δεν μπαίνεις μέσα». Στάθηκε μπροστά του και τον σταμάτησε. Θέλουμε να πιστεύουμε ότι όλα ήταν ειδυλλιακά στη δεκαετία του 1950, αλλά αυτός ο τύπος ήταν ένας από κείνους τους μηχανικούς με τις κατεστραμμένες ζωές.

Εκείνο που έκανε την περιοχή διαφορετική από τις χιλιάδες άλλες παρόμοιες γειτονιές σε όλη την Αμερική ήταν το γεγονός ότι ακόμη και οι ανεπρόκοποι της περιοχής συνήθως ήταν μηχανικοί. «Όταν μετακομίσαμε εδώ, υπήρχαν περιβόλια με βερικοκιές και δαμασκηγιές σε όλες εκείνες τις γωνιές», θυμάται ο Jobs. «Ωστόσο, τότε άρχιζε μια εκρηκτική ανάπτυξη λόγω των στρατιωτικών επενδύσεων». Ο Jobs απορρόφησε την ιστορία της κοιλάδας και ένιωθε μια λαχτάρα να παίζει τον δικό του ρόλο. Ο Edwin Land της Polaroid του είπε αργότερα ότι ο Eisenhower του είχε ζητήσει να βοηθήσει στην κατασκευή των φωτογραφικών μηχανών για το κατασκοπικό αεροπλάνο U-2 επειδή ήθελε να δει πόσο υπαρκτή ήταν η σοβιετική απειλή. Τα φιλμ που τραβούσε το αεροπλάνο έμπαιναν σε μεταλλικά κουτιά και μεταφέρονταν στο Ερευνητικό Κέντρο Ames της NASA στο Σάνβειλ, κοντά στο μέρος όπου ζούσε ο Jobs. «Ο πρώτος τερματικός υπολογιστής που είδα ποτέ στη ζωή μου ήταν όταν ο μπαμπάς μου με πήγε στο κέντρο Ames», λέει. «Τον ερωτεύτηκα αμέσως».

Στη δεκαετία του '50 εμφανίστηκαν στην περιοχή κι άλλες εταιρείες που έκλειναν κατασκευαστικά συμβόλαια με το στρατό. Η υποδιαίρεση Πυραύλων και Διαστήματος της Lockheed, που κατασκεύαζε βαλλιστικούς πυραύλους για υποβρύχια, ιδρύθηκε το 1956 δίπλα στο κέντρο της NASA. Όταν μετακόμισαν οι Jobs στην περιοχή τέσσερα χρόνια αργότερα, η εταιρεία απασχολούσε 20.000 εργαζομένους. Μερικές εκατοντάδες μέτρα πιο κάτω, η Westinghouse κατασκεύαζε ένα εργοστάσιο που έφτιαχνε λυχνίες και ηλεκτρικούς μετασχηματιστές για τα συστήματα των πυραύλων. «Υπήρχαν όλες αυτές οι στρατιωτικές εταιρείες που βρίσκονταν στην αιχμή των εξελίξεων», θυμάται ο Jobs. «Ήταν μυστηριώδες και πολύ high-tech, και ήταν πολύ συναρπαστικό να ζεις εδώ».

Χάρη στις αμυντικές βιομηχανίες δημιουργήθηκε μια οικονομική άνθηση που βασιζόταν στην τεχνολογία. Οι ρίζες της έφταναν χρονικά μέχρι το 1938, όταν ο Dave Packard, νιόπαντρος ακόμη, εγκαταστάθηκε με τη γυναίκα του σε ένα σπίτι στο Πάλο Άλτο. Στον κήπο του υπήρχε μια αποθήκη, όπου σε λίγο ήρθε να ζήσει ο φίλος του, ο Bill Hewlett. Το σπίτι είχε ένα γκαράζ – μια μεταγενέστερη προσθήκη

που θα αποδεικνυόταν χρήσιμη αλλά και εμβληματική για την κοιλάδα— μέσα στο οποίο έκαναν δοκιμές μέχρι που κατασκεύασαν το πρώτο τους προϊόν, έναν ταλαντωτή ακουστικών συχνοτήτων. Στη δεκαετία του 1950 πλέον, η Hewlett-Packard ήταν μια ταχύτατα αναπτυσσόμενη εταιρεία κατασκευής τεχνικών οργάνων.

Ευτυχώς, εκεί κοντά δημιουργήθηκε ένας χώρος για επιχειρηματίες που δεν τους χωρούσε πια το γκαράζ του σπιτιού τους. Με μια κίνηση που θα βοηθούσε να μεταμορφωθεί η περιοχή σε λίκνο της τεχνολογικής επανάστασης, ο Frederick Terman, κοσμήτορας μηχανικής του Πανεπιστημίου του Στάνφορντ, χρησιμοποιώντας γη του πανεπιστημίου, δημιούργησε ένα βιομηχανικό πάρκο 2.800 στρεμμάτων για ιδιωτικές εταιρείες που θα μπορούσαν να εφαρμόσουν εμπορικά τις ιδέες των φοιτητών του. Η πρώτη εταιρεία που εγκαταστάθηκε εκεί ήταν η Varian Associates, όπου εργαζόταν η Clara Jobs. «Ο Terman είχε αυτή τη σπουδαία ιδέα που βοήθησε περισσότερο από οποιονδήποτε άλλο παράγοντα στην ανάπτυξη της τεχνολογικής βιομηχανίας στην περιοχή», αναφέρει ο Jobs. Στα δέκα του, η HP είχε ήδη 9.000 εργαζομένους και ήταν πλέον μια εταιρεία blue-chip στην οποία ήθελε να δουλέψει κάθε μηχανικός που επιδίωκε την οικονομική σταθερότητα.

Η σημαντικότερη τεχνολογία για την ανάπτυξη της περιοχής ήταν, φυσικά, οι ημιαγωγοί [semiconductors]. Ο William Shockley, ένας από τους εφευρέτες του τρανζίστορ στα εργαστήρια της Bell στο Νιου Τζέρσι, μετακόμισε στο Μάουντεν Βιου και το 1956 ίδρυσε μια εταιρεία που θα κατασκεύαζε τρανζίστορ από πυρίτιο, αντί για το πιο ακριβό γερμάνιο που χρησιμοποιούνταν ως τότε. Όμως ο Shockley άρχισε να γίνεται όλο και πιο ασταθής στη συμπεριφορά του και εγκατέλειψε την προσπάθεια, με αποτέλεσμα οκτώ από τους μηχανικούς του —και κυρίως ο Robert Noyce και ο Gordon Moore— να αποχωρήσουν και να ιδρύσουν τη Fairchild Semiconductor. Αυτή η εταιρεία αναπτύχθηκε φθάνοντας στους 12.000 εργαζομένους, αλλά διασπάστηκε το 1968, όταν ο Noyce ηττήθηκε σε μια σύγκρουση στην προσπάθειά του να γίνει διευθύνων σύμβουλος. Πήρε τον Gordon Moore και ίδρυσαν μια εταιρεία που έγινε γνωστή ως Integrated Electronics Corporation, έναν τίτλο που είχαν τη διορατικότητα να τον συντομεύσουν σε Intel. Ο τρίτος υπάλληλός τους ήταν ο Andrew Grove, ο οποίος θα βοηθούσε την εταιρεία να αναπτυχθεί στη δεκαετία του 1980 μετατοπίζοντας το κύριο ενδιαφέρον της από τα τσιπ μνήμης (ολοκληρωμένα κυκλώματα μνήμης) στους μικροεπεξεργαστές. Μέσα σε μερικά χρόνια, θα υπήρχαν στην περιοχή πάνω από πενήντα εταιρείες που κατασκεύαζαν ημιαγωγούς.

Η εκθετική ανάπτυξη αυτής της βιομηχανίας συνδεόταν με το περίφημο φαινόμενο που ανακάλυψε ο Moore, ο οποίος το 1965 σχεδίασε ένα γράφημα με την ταχύτητα των ολοκληρωμένων κυκλωμάτων (η οποία βασιζόταν στον αριθμό των τρανζίστορ που μπορούσαν να συμπεριληφθούν σε ένα τσιπ), και έδειξε ότι η ταχύτητα αυτή διπλασιαζόταν κάθε δύο χρόνια περίπου, μια πορεία που αναμενόταν να συνεχιστεί και στο μέλλον. Αυτό επιβεβαιώθηκε το 1971, όταν η Intel μπόρεσε να συμπεριλάβει μια ολόκληρη κεντρική μονάδα επεξεργασίας μέσα σε ένα τσιπ —το Intel 4004— το οποίο ονόμασαν «μικροεπεξεργαστή». Ο Νόμος του Moore εξακολούθησε να γενικές γραμμές να ισχύει μέχρι και σήμερα και δίνοντας μια αξιόπιστη πρόβλεψη του λόγου απόδοσης προς τιμή, επέτρεψε σε δύο γενιές νεαρών

επιχειρηματιών, ανάμεσά τους στον Steve Jobs και τον Bill Gates, να κάνουν προβολές κόστους για τα προχωρημένα προϊόντα τους.

Η βιομηχανία των τσιπ έδωσε στην περιοχή ένα νέο όνομα όταν ο Don Hoefler, αρθρογράφος της εβδομαδιαίας εφημερίδας *Electronic News*, ξεκίνησε μια σειρά άρθρων το 1971 με τίτλο «Silicon Valley USA» [«Κοιλιάδα του Πυριτίου, ΗΠΑ»]. Η κοιλάδα Σάντα Κλάρα, που με μήκος 65 χιλιόμετρα εκτείνεται από το Νότιο Σαν Φρανσίσκο μέχρι το Σαν Χουσέ, περνώντας μέσα από το Πάλο Άλτο, έχει ως εμπορική ραχοκοκαλιά της την El Camino Real, τον «βασιλικό» δρόμο που κάποτε συνέδεε τις 21 ιεραποστολικές εκκλησίες της Καλιφόρνια. Σήμερα είναι μια πολυσύχναστη λεωφόρος που συνδέει εταιρείες οι οποίες καλύπτουν το ένα τρίτο των επιχειρηματικών επενδύσεων στις ΗΠΑ κάθε χρόνο. «Μεγαλώνοντας, με ενέπνευσε η ιστορία αυτής της περιοχής», λέει ο Jobs. «Με έκανε να θέλω να είμαι μέρος αυτής της προσπάθειας».

Όπως και τα περισσότερα παιδιά, επηρεαζόταν από τα πράγματα με τα οποία παθιάζονταν οι μεγάλοι γύρω του. «Οι περισσότεροι μπαμπάδες στη γειτονιά έφτιαχναν πολύ ωραία πράγματα, όπως φωτοβολταϊκά και μπαταρίες και ραντάρ», θυμάται ο Jobs. «Μεγάλωσα νιώθοντας δέος για όλα αυτά και κάνοντας συνέχεια ερωτήσεις». Ο πιο σημαντικός από αυτούς τους γείτονες, ο Larry Lang, ζούσε επτά πόρτες πιο κάτω. «Ήταν το υπόδειγμά μου για το πώς υποτίθεται ότι πρέπει να είναι ένας μηχανικός της HP: σπουδαίος ραδιοερασιτέχνης και σκληροπυρηνικός ηλεκτρονικός», λέει ο Jobs. «Μου έφερνε πράγματα για να παίξω». Καθώς περπατούσαμε πλησιάζοντας στο παλιό σπίτι του Lang, ο Jobs μου έδειξε το δρομάκι του γκαράζ. «Πήρε ένα μικρόφωνο άνθρακα, μια μπαταρία και ένα megάφωνο, και τα έβαλε σε αυτό το δρομάκι. Με έβαλε να μιλώ στο μικρόφωνο και η φωνή μου έβγαινε ενισχυμένη από το megάφωνο». Ο Jobs είχε μάθει από τον πατέρα του ότι τα μικρόφωνα χρειάζονται πάντα ηλεκτρονικό ενισχυτή. «Έτσι έτρεξα σπίτι και είπα στον μπαμπά μου ότι έκανε λάθος».

«Όχι, χρειάζεται ενισχυτής», επέμεινε ο πατέρας του. Και όταν διαμαρτυρήθηκε ο Steve, ο Paul του είπε ότι ήταν τρελός. «Δεν μπορεί να δουλέψει χωρίς ενισχυτή. Πρέπει να υπάρχει κάποιο κόλπο».

«Του έλεγα συνέχεια ότι, κι όμως, δουλεύει και πρέπει να το δει, οπότε τελικά σηκώθηκε και ήρθε μαζί μου και το είδε. Και είπε: “Ε, δεν είμαστε καλά”».

Ο Jobs θυμάται αυτό το περιστατικό πολύ έντονα, γιατί ήταν η πρώτη φορά που συνειδητοποίησε ότι ο πατέρας του δεν ήξερε τα πάντα. Και μετά άρχισε να συνειδητοποιεί και κάτι άλλο ακόμη πιο ανησυχητικό: ήταν πιο έξυπνος από τους γονείς του. Πάντα θαύμαζε την ικανότητα και την εξυπνάδα του πατέρα του. «Δεν ήταν μορφωμένος, αλλά πάντα πίστευα ότι ήταν πολύ έξυπνος. Δε διάβαζε πολύ, αλλά ήξερε να κάνει πολλά πράγματα. Αν του έδινες οτιδήποτε είχε σχέση με μηχανές, μπορούσε να καταλάβει πώς δουλεύει». Όμως, το περιστατικό με το μικρόφωνο άνθρακα, είπε ο Jobs, τον σοκάρισε, καθώς άρχισε να αντιλαμβάνεται πως ήταν πιο έξυπνος από τους γονείς του. «Ήταν μια πολύ μεγάλη στιγμή που αποτυπώθηκε ανεξίτηλα στο νου μου. Όταν συνειδητοποίησα ότι ήμουν πιο έξυπνος από τους γονείς μου, αισθάνθηκα τρομερή ντροπή επειδή έκανα αυτή τη σκέψη».

Δε θα το ξεχάσω ποτέ». Αυτή η ανακάλυψη, εκμυστηρεύτηκε αργότερα σε φίλους του, μαζί με το γεγονός ότι ήταν υιοθετημένος, τον έκανε να νιώθει λίγο απομακρυσμένος –αποστασιοποιημένος και διαφορετικός– από την οικογένειά του και ταυτόχρονα από τον κόσμο.

Λίγο αργότερα άρχισε να αντιλαμβάνεται και κάτι άλλο: όχι μόνο ήταν πιο έξυπνος από τους γονείς του, αλλά επιπλέον οι γονείς του το ήξεραν αυτό. Ο Paul και η Clara Jobs τον αγαπούσαν και ήταν πρόθυμοι να προσαρμόσουν τη ζωή τους στην κατάσταση στην οποία βρέθηκαν, έχοντας ένα γιο που ήταν πολύ έξυπνος αλλά και πολύ ισχυρογνώμων. Κατέβαλλαν κάθε δυνατή προσπάθεια για να του δίνουν αυτά που ήθελε, να του δείχνουν με τη συμπεριφορά τους ότι ήταν ξεχωριστός. Και γρήγορα ο Steve το ανακάλυψε κι αυτό. «Και οι δύο γονείς μου με καταλάβαιναν. Ένωθαι μεγάλη ευθύνη από τη στιγμή που αντιλήφθηκαν ότι ήμουν διαφορετικός. Έβρισκαν τρόπους για να μου δίνουν πράγματα που ήθελα, να με βάζουν σε καλύτερα σχολεία. Ήταν πρόθυμοι να αναγνωρίζουν και να ικανοποιούν τις ανάγκες μου».

Έτσι μεγάλωσε έχοντας την αίσθηση όχι μόνο ότι κάποτε τον είχαν εγκαταλείψει, αλλά και πως ήταν ξεχωριστός, ανώτερος από τους άλλους. Ο ίδιος πιστεύει ότι αυτό ήταν το σημαντικότερο στοιχείο στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του.

Σχολείο

Η μητέρα του είχε μάθει ανάγνωση προτού ακόμη αρχίσει το σχολείο. Αυτό όμως δημιούργησε κάποια προβλήματα. «Βαριόμουν λιγάκι τα πρώτα χρόνια, κι έτσι για να απασχοληθώ έμπλεκα σε φασαρίες». Γρήγορα επίσης έγινε φανερό ότι ο Jobs, τόσο λόγω χαρακτήρα όσο και λόγω ανατροφής, δεν ανεχόταν την εξουσία. «Στο σχολείο συνάντησα μια εξουσία διαφορετικού είδους από εκείνη που ήξερα ως τότε και δε μου άρεσε. Και πραγματικά σχεδόν με τσάκισαν. Κόντεψαν να πνίξουν την περιέργεια μέσα μου».

Το σχολείο του, το Monta Loma Elementary, ήταν μια σειρά χαμηλά κτίρια της δεκαετίας του 1950, τέσσερα τετράγωνα απόσταση από το σπίτι του. Εκεί ο Jobs διασκεδάζε την πλήξη του κάνοντας φάρσες. «Είχα έναν καλό φίλο, τον Rick Ferrentino, και μαζί μπλέκαμε σε κάθε είδους μελεάδες», θυμάται. «Για παράδειγμα, φτιάξαμε κάτι μικρά πόστερ που ανακοίνωναν: “Την τάδε μέρα φέρτε το ζωάκι σας στο σχολείο”. Έγινε πανδαιμόνιο, με τα σκυλιά να κυνηγάνε τις γάτες παντού και τους δασκάλους να είναι έξω φρενών». Μια άλλη φορά έπεισαν τα άλλα παιδιά να τους πουν τους συνδυασμούς από τα λουκέτα των ποδηλάτων τους. «Μετά βγήκαμε έξω και αλλάξαμε τα λουκέτα, και κανείς δεν μπορούσε να ξεκλειδώσει το ποδηλάτο του. Παιδεύονταν μέχρι αργά τη νύχτα ώσπου να τα ξεμπερδέψουν». Όταν έφτασε στην τρίτη δημοτικού, οι φάρσες έγιναν λίγο πιο επικίνδυνες. «Μια φορά πυροδοτήσαμε ένα εκρηκτικό κάτω από την καρέκλα της δασκάλας μας, της κυρίας Thurman. Έπαθε νευρικό τικ».

Δεν ήταν παράξενο ότι τον έστειλαν σπίτι του δύο ή τρεις φορές ώσπου να τελειώσει την τρίτη δημοτικού. Ο πατέρας του, όμως, ήξερε ότι ο Jobs χρειαζόταν ει-

δική μεταχείριση και με τον ήρεμο αλλά ανυποχώρητο τρόπο του ξεκαθάρισε ότι περίμενε από το σχολείο να του την προσφέρει. «Κοιτάξτε, δε φταίει αυτός», είπε στους δασκάλους ο Paul Jobs. «Αν δεν μπορείτε να του κινήσετε το ενδιαφέρον, το φταιξιμο είναι δικό σας». Ο Jobs δε θυμάται να τον τιμωρούν ποτέ οι γονείς του για τα παραπτώματά του στο σχολείο. «Ο πατέρας του πατέρα μου ήταν αλκοολικός και τον έδερε με τη λουρίδα, εγώ όμως δεν είμαι σίγουρος αν μου έδωσαν ποτέ έστω και μια ξυλιά στα πισινά». Και οι δύο γονείς του, προσθέτει ο Jobs, «ήξεραν ότι έφταιγε το σχολείο επειδή με έβαζαν να απομνημονεύω ηλίθια πράγματα αντί να μου δίνουν ερεθίσματα». Ο Jobs είχε αρχίσει ήδη να εμφανίζει εκείνον το συνδυασμό ευαισθησίας και αναισθησίας, οξυθυμίας και αποστασιοποίησης, που θα τον χαρακτήριζε σε όλη την υπόλοιπη ζωή του.

Όταν ήρθε η ώρα να πάει στην τετάρτη δημοτικού, το σχολείο αποφάσισε ότι ήταν προτιμότερο να βάλουν τον Jobs και τον Ferrantino σε διαφορετικές τάξεις. Η δασκάλα της προχωρημένης τάξης ήταν μια γυναίκα με ισχυρό χαρακτήρα, η Imogene Hill, γνωστή ως «Teddy». Αυτή, αναφέρει ο Jobs, έγινε «ένας από τους αγίους της ζωής μου». Αφού τον παρακολούθησε για μια δυο βδομάδες, αποφάσισε ότι ο καλύτερος τρόπος για να τον χειριστεί ήταν η δωροδοκία. «Μετά το σχολείο, μια μέρα, μου έδωσε ένα τετράδιο με μαθηματικά προβλήματα και μου είπε ότι θέλει να το πάρω σπίτι και να τα λύσω. Εγώ σκέφτηκα: *Τρελή είναι!* Και μετά έβγαλε ένα από κείνα τα γιγάντια γλειφιτζούρια που σου φαίνονται τεράστια σαν τον κόσμο. Και μου είπε: “Όταν το κάνεις, αν οι περισσότερες απαντήσεις σου είναι σωστές, θα σου δώσω αυτό εδώ συν πέντε δολάρια”. Και της το έδωσα με λυμένες τις ασκήσεις μέσα σε δυο μέρες». Έπειτα από μερικούς μήνες, δε χρειαζόταν πια η δωροδοκία. «Απλώς ήθελα να μαθαίνω και να την ικανοποιώ».

Η δασκάλα το ανταπέδωσε χαρίζοντάς του κιτ για διάφορες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, όπως η κατασκευή φακού με λείανση και η κατασκευή φωτογραφικής μηχανής. «Έμαθα περισσότερα από αυτήν παρά από οποιονδήποτε άλλο δάσκαλο· είμαι σίγουρος ότι αν δεν την είχα βρει μπροστά μου θα κατέληγα στη φυλακή». Αυτή η μεταχείριση ενίσχυσε για άλλη μια φορά μέσα του την αντίληψη ότι ξεχώριζε. «Στην τάξη νοιαζόταν μόνο για μένα. Έβλεπε κάτι ξεχωριστό πάνω μου».

Και η δασκάλα δεν έβλεπε μόνο την ευφυΐα του. Χρόνια αργότερα, έδειχνε συχνά μια φωτογραφία από τη Μέρα της Χαβάης που διοργάνωσαν εκείνη τη χρονιά στο σχολείο. Ο Jobs είχε πάει χωρίς το χαβανέζικο πουκάμισο που η δασκάλα είχε ζητήσει να φορούν τα παιδιά, αλλά στη φωτογραφία είναι στη μέση της μπροστινής σειράς φορώντας χαβανέζικο πουκάμισο. Είχε πείσει ένα παιδί να του δώσει το δικό του.

Προς το τέλος της τετάρτης δημοτικού, η κυρία Hill έβαλε να του κάνουν τεστ νοημοσύνης. «Το σκορ που πέτυχα ήταν στα επίπεδα της δευτέρας γυμνασίου», θυμάται ο Jobs. Τώρα που ήταν φανερό, όχι μόνο στον ίδιο και στους γονείς του αλλά και στους δασκάλους επίσης, ότι ξεχώριζε από τα άλλα παιδιά, το σχολείο έκανε μια εντυπωσιακή πρόταση: να του επιτρέψουν να παραλείψει δύο τάξεις και να πάει από το τέλος της τετάρτης δημοτικού κατευθείαν στην πρώτη γυμνασίου. Αυτός ήταν ο πιο εύκολος τρόπος για να μπορούν να του προσφέρουν δύσκολες και ενδιαφέρουσες προκλήσεις. Οι γονείς του αποφάσισαν, πιο συνετά, να παραλείψει μόνο μία τάξη.

Η αλλαγή ήταν επώδυνη. Ήταν ένας μοναχικός τύπος, κοινωνικά αδέξιος, που ξαφνικά βρέθηκε με παιδιά που ήταν ένα χρόνο μεγαλύτερα. Και κάτι ακόμη χειρότερο, η έκτη δημοτικού ήταν σε διαφορετικό σχολείο, το Crittenden Middle. Απείχε μόνο οκτώ τετράγωνα από το Monta Loma, αλλά από πολλές απόψεις ήταν ένας διαφορετικός κόσμος, καθώς βρισκόταν σε μια γειτονιά γεμάτη εθνοτικές συμμορίες. «Οι καβγάδες ήταν καθημερινοί, όπως και οι ληστείες στις τουαλέτες», έγραψε ο Michael S. Malone, δημοσιογράφος της Silicon Valley. «Πολλοί συνήθιζαν να φέρνουν μαχαίρια στο σχολείο ως επίδειξη ανδρισμού». Περίπου την εποχή που έφτασε στο σχολείο ο Jobs, μια ομάδα μαθητών πήγε φυλακή για ομαδικό βιασμό, ενώ το λεωφορείο ενός γειτονικού σχολείου καταστράφηκε όταν η ομάδα του νίκησε την ομάδα του Crittenden σε έναν αγώνα πάλης.

Ο Jobs έπεφτε συχνά θύμα των τραμπούκων του σχολείου, οπότε στα μέσα της πρώτης γυμνασίου έδωσε στους γονείς του ένα τελεσίγραφο. «Επέμεινα να με βάλουν σε άλλο σχολείο». Αυτή η απαίτηση ήταν δύσκολο να ικανοποιηθεί για οικονομικούς λόγους. Οι γονείς του μετά βίας τα έβγαζαν πέρα. Παρ' όλα αυτά όμως, δεν υπήρχε αμφιβολία ότι τελικά θα υποχωρούσαν. «Όταν έφεραν αντιρρήσεις, τους είπα ότι απλούστατα θα πάψω να πηγαίνω σχολείο αν είμαι υποχρεωμένος να παραμείνω στο Crittenden. Έτσι έκαναν μια έρευνα για να δουν ποια ήταν τα καλύτερα σχολεία της περιοχής, και μάζεψαν όλα τα λεφτά τους μέχρι τελευταίας δεκάρας, κι αγόρασαν ένα σπίτι με 21.000 δολάρια σε μια πιο καλή περιοχή».

Το νέο σπίτι ήταν μόλις πέντε χιλιόμετρα πιο νότια, σε μια περιοχή του νότιου Λος Άλτος που κάποτε ήταν περιβόλι με βερικοκιές και τώρα είχε μετατραπεί σε συγκρότημα πανομοιότυπων κατοικιών. Το σπίτι, στην Crist Drive 2066, ήταν μονώροφο, με τρεις κρεβατοκάμαρες, και είχε δίπλα ένα πολύ χρήσιμο γκαράζ με κυλιόμενη γκαραζόπορτα που έβλεπε στο δρόμο. Εκεί ο Paul Jobs μπορούσε να ασχολείται με αυτοκίνητα και ο γιος του με ηλεκτρονικά. Μια άλλη σημαντική ιδιότητα του ήταν ότι βρισκόταν ακριβώς μέσα στα σύνορα της σχολικής περιφέρειας Κουπερτίνο-Σάνβιελ, που ήταν μία από τις καλύτερες και ασφαλέστερες της περιοχής. «Όταν μετακόμισα εδώ, αυτές οι γωνίες ήταν ακόμη περιβόλια», μου έδειξε ο Jobs καθώς περπατούσαμε μπροστά από το παλιό του σπίτι. «Ο τύπος που ζούσε εκεί με έμαθε πώς να καλλιεργώ οργανικά προϊόντα και πώς να φτιάχνω φυσικό λίπασμα. Καλλιεργούσε τα πάντα τέλεια. Δεν είχα ξαναφάει καλύτερα στη ζωή μου. Από τότε άρχισα να εκτιμώ τα οργανικά φρούτα και λαχανικά».

Οι γονείς του Jobs, αν και δεν ήταν ένθερμοι χριστιανοί, ήθελαν να του δώσουν μια θρησκευτική ανατροφή, και έτσι τις περισσότερες Κυριακές τον πήγαιναν στη λουθηρανική εκκλησία. Αυτό πήρε τέλος στα δεκατρία του. Η οικογένεια αγόραζε το *Life*, και τον Ιούλιο του 1968 το περιοδικό βγήκε με ένα σοκαριστικό εξώφυλλο που έδειχνε δυο αποσκελετωμένα παιδιά στην Μπιάφρα. Ο Jobs το πήρε μαζί του στο κατηχητικό και έπιασε τον πάστορα της εκκλησίας. «Αν σηκώσω το δάχτυλό μου, ο Θεός θα ξέρει ποιο απ' όλα θα σηκώσω προτού ακόμη το κάνω;»

«Ναι, ο Θεός ξέρει τα πάντα», απάντησε ο πάστορας.

Ο Jobs έβγαλε το *Life*. «Ξέρει ο Θεός γι' αυτό εδώ, γνωρίζει τι θα συμβεί σ' αυτά τα παιδιά;» ρώτησε.

«Steve, ξέρω ότι δεν καταλαβαίνεις, αλλά ναι, ο Θεός ξέρει και γι' αυτό».

Ο Jobs ανακοίνωσε ότι δεν ήθελε να έχει καμία σχέση με τη λατρεία ενός τέτοιου Θεού και δεν ξαναπήγε ποτέ στην εκκλησία. Από την άλλη μεριά όμως, επί χρόνια μελετούσε και προσπαθούσε να εφαρμόσει τις διδασκαλίες του βουδισμού Zen. Χρόνια αργότερα, αναλογιζόμενος τα πνευματικά του αισθήματα, είπε ότι κατά τη γνώμη του η θρησκεία έχει την καλύτερη μορφή της όταν τονίζει τις πνευματικές εμπειρίες και όχι το καθιερωμένο δόγμα. «Ο χριστιανισμός χάνει την ουσία του όταν βασιζέται υπερβολικά στην πίστη και όχι στο να ζεις σαν τον Χριστό ή να βλέπεις τον κόσμο όπως τον έβλεπε ο Χριστός», μου είπε. «Νομίζω ότι οι διαφορετικές θρησκείες είναι διαφορετικές πόρτες του ίδιου σπιτιού. Μερικές φορές πιστεύω ότι το σπίτι υπάρχει και μερικές φορές όχι. Είναι το μεγάλο μυστήριο».

Εκείνη την εποχή πια, ο πατέρας του Jobs δούλευε στη Spectra-Physics, μια εταιρεία στην κοντινή Σάντα Κλάρα που κατασκεύαζε λέιζερ για ηλεκτρονικά εξαρτήματα και ιατρικά προϊόντα. Ως μηχανουργός που ήταν, έφτιαχνε τα πρωτότυπα των προϊόντων που επινοούσαν οι μηχανικοί. Εκείνο που έβρισκε συναρπαστικό ο γιος του ήταν η ανάγκη για τελειότητα. «Τα λέιζερ απαιτούν ευθυγράμμιση ακριβείας», εξηγεί ο Jobs. «Τα πιο εξελιγμένα, για αεροπλάνα ή για ιατρικές εφαρμογές, είχαν μεγάλη ακρίβεια. Έλεγαν στον μπαμπά μου κάτι του τύπου: “Αυτό θέλουμε, και πρέπει να γίνει όλο το εξάρτημα από ένα μόνο κομμάτι μέταλλο, ώστε οι συντελεστές διαστολής να είναι παντού ίδιοι”. Και έπρεπε να βρει έναν τρόπο για να το φτιάξει». Τα περισσότερα κομμάτια έπρεπε να φτιαχτούν από μηδενική βάση, πράγμα που σήμαινε ότι ο Paul Jobs έπρεπε να κατασκευάσει ειδικά εργαλεία και βαφές. Ο γιος του έβρισκε συναρπαστική τη διαδικασία, αλλά σπάνια πήγαινε στο μηχανουργείο. «Θα ήταν ωραίο αν είχε την ευκαιρία να με μάθει πώς να χρησιμοποιώ ένα σύστημα τόνου-φρέζας. Δυστυχώς όμως δεν πήγαινα ποτέ, επειδή με ενδιέφεραν περισσότερο τα ηλεκτρονικά».

Ένα καλοκαίρι, ο Paul Jobs πήγε τον Steve στο Ουισκόνσιν για να επισκεφθούν το αγρόκτημα της οικογένειας. Η αγροτική ζωή δεν του άρεσε, αλλά του έμεινε μια εικόνα. Είδε να γεννιέται ένα μοσχάρι κι έμεινε κατάπληκτος όταν το μικροσκοπικό ζώο σηκώθηκε με δυσκολία μέσα σε μερικά λεπτά κι άρχισε να περπατά. «Δεν ήταν κάτι που είχε μάθει, το ήξερε έμφυτα», μου είπε. «Ένα μωρό δεν μπορεί να το κάνει αυτό. Μου φάνηκε εκπληκτικό, αν και κανείς άλλος δεν εντυπωσιάστηκε». Ο Jobs το έθεσε με ορολογία hardware-software. «Ήταν λες και κάτι στο σώμα και στον εγκέφαλο του ζώου είχε φτιαχτεί έτσι που να μπορεί να δουλέψει αμέσως αντί να χρειάζεται να μάθει πρώτα».

Στη δεύτερα γυμνασίου, ο Jobs πήγε στο Homestead High, μια τεράστια έκταση με διώροφα κτίρια από τσιμεντόλιθους, βαμμένους ροζ τότε, που φιλοξενούσε 2.000 μαθητές. «Το είχε σχεδιάσει ένας φημισμένος αρχιτέκτονας φυλακών», θυμάται ο Jobs. «Ήθελαν να το κάνουν ανθεκτικό, να μην καταστρέφεται ποτέ». Στο μεταξύ ο Jobs είχε αγαπήσει την πεζοπορία και πήγαινε στο σχολείο περπατώντας δεκαπέντε τετράγωνα κάθε μέρα.

Είχε ελάχιστους φίλους στη δική του ηλικία, αλλά γνώρισε μερικά παιδιά της τρίτης τάξης που είχαν προσχωρήσει στην αντικουλτούρα η οποία εξαπλωνόταν

στα τέλη της δεκαετίας του 1960. Ήταν η εποχή που ο κόσμος των «geeks»* και ο κόσμος των χίπηδων είχαν αρχίσει να αλληλεπικαλύπτονται σε κάποιους τομείς. «Οι φίλοι μου ήταν τα πολύ έξυπνα παιδιά», λέει ο Jobs. «Με ενδιέφεραν τα μαθηματικά, οι φυσικές επιστήμες και τα ηλεκτρονικά. Τους ενδιέφεραν κι αυτούς, και επίσης έπαιρναν LSD και ήταν σε όλο το τριπ της αντικουλτούρας».

Αυτή την εποχή πια οι φάρσες του συνήθως είχαν σχέση με ηλεκτρονικά. Σε ένα σημείο έβαλε ηχεία σε όλο το σπίτι. Όμως, επειδή τα ηχεία μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν ως μικρόφωνα, έφτιαξε ένα θάλαμο ελέγχου στην ντουλάπα του και από εκεί μπορούσε να ακούει τι γινόταν στα άλλα δωμάτια. Ένα βράδυ, ενώ φορούσε τα ακουστικά και άκουγε τι συνέβαινε στο δωμάτιο των γονιών του, ο πατέρας του τον έπιασε επ' αυτοφώρω και απαίτησε θυμωμένος να ξηλώσει το σύστημα.

Πολλά απογεύματα πήγαινε στο γκαράζ του Larry Lang, του μηχανικού που ζούσε λίγο πιο κάτω από το παλιό του σπίτι. Ο Lang τελικά χάρισε στον Jobs το μικρόφωνο άνθρακα που είχε βρει τόσο συναρπαστικό και του έμαθε τα «Heath kits», με τα οποία μπορούσες να συναρμολογήσεις μόνος σου ραδιόφωνα και άλλα ηλεκτρονικά και τα οποία ήταν ιδιαίτερα αγαπητά στους μανιακούς των ηλεκτρονικών εκείνης της εποχής. «Τα Heath kits είχαν χρωματικούς κώδικες σε όλες τις πλακέτες και τα εξαρτήματα, αλλά το εγχειρίδιο παράλληλα εξηγούσε και τη θεωρία για το πώς λειτουργούσε κάτι», θυμάται ο Jobs. «Σε έκαναν να συνειδητοποιήσεις ότι μπορείς να κατασκευάσεις και να καταλάβεις τα πάντα. Αφού έφτιαχνες έναν δύο ασυρμάτους, έβλεπες μια τηλεόραση στον κατάλογο κι έλεγες “μπορώ να τη φτιάξω κι αυτή”, ακόμη και αν δεν μπορούσες. Ήμουν πολύ τυχερός, γιατί όταν ήμουν μικρός ο μπαμπάς μου και τα Heath kits με έκαναν να πιστέψω ότι μπορώ να φτιάξω τα πάντα».

Ο Lang τον έβαλε επίσης στη Λέσχη Εξερευνητών της Hewlett-Packard, μια ομάδα περίπου 15 μαθητών που συναντιούνταν στην καφετέρια της εταιρείας κάθε Τρίτη βράδυ. «Έφεραν έναν μηχανικό από κάποιο εργαστήριο της εταιρείας για να μας πει τι δούλευε», θυμάται ο Jobs. «Με πήγαινε εκεί ο μπαμπάς μου και πετούσα στα ουράνια. Η HP ήταν πρωτοπόρος στις διόδους εκπομπής φωτός [LED], έτσι μιλούσαμε για το τι μπορείς να τις κάνεις». Επειδή ο πατέρας του τώρα δούλευε σε εταιρεία λείζερ, αυτό το θέμα τον ενδιέφερε ιδιαίτερα. Ένα βράδυ, ο Jobs στρίμωξε έναν από τους μηχανικούς λείζερ της HP έπειτα από μια ομιλία και τον κατάφερε να τον ξεναγήσει στο εργαστήριο ολογραφίας. Τη μεγαλύτερη εντύπωση ωστόσο του έκαναν οι μικροί υπολογιστές που ανέπτυξε η εταιρεία. «Εκεί είδα τον πρώτο μου επιτραπέζιο υπολογιστή. Λεγόταν 9100A και ουσιαστικά ήταν ένα εξελιγμένο κομπιουτεράκι, αλλά ήταν επίσης όντως ο πρώτος επιτραπέζιος υπολογιστής. Ήταν τεράστιος, μπορεί να ζύγιζε 20 κιλά, αλλά ήταν πανέμορφο πράγμα. Τον ερωτεύτηκα».

Η Λέσχη Εξερευνητών ενθάρρυνε τα παιδιά να φτιάχνουν διάφορες κατασκευές και ο Jobs αποφάσισε να κατασκευάσει ένα μετρητή συχνότητας, μια συσκευή που μετρά τον αριθμό παλμών ενός ηλεκτρονικού σήματος ανά δευτερόλεπτο. Χρειαζόταν κάποια εξαρτήματα που έφτιαχνε η HP, έτσι σήκωσε το τηλέφωνο και πήρε τον διευθύνοντα σύμβουλο της εταιρείας. «Εκείνη την εποχή, ο κόσμος δεν είχε απόρ-

* Φανατικοί της τεχνολογίας. (Σ.τ.Μ.)

ρητα τηλέφωνα. Έτσι βρήκα τον αριθμό του Bill Hewlett στο Πάλο Άλτο και του τηλεφώνησα στο σπίτι του. Μου απάντησε και μίλησε μαζί μου είκοσι λεπτά. Μου βρήκε τα εξαρτήματα και επίσης μου 'δωσε δουλειά στο εργοστάσιο, όπου έφτιαχναν μετρητές συχνότητας». Ο Jobs δούλεψε εκεί το καλοκαίρι μετά την πρώτη του χρονιά στο Homestead High. «Με πήγαινε ο μπαμπάς μου το πρωί κι ερχόταν και με έπαιρνε το βράδυ».

Η δουλειά του ήταν «απλώς να βάζω παξιμάδια και βίδες σε εξαρτήματα» σε μια γραμμή συναρμολόγησης. Κάποιοι από τους εργάτες είχαν ενοχληθεί με τον φορτικό πιτσιρικά που είχε καταφέρει να μπει στη δουλειά τηλεφωνώντας στον γενικό διευθυντή. «Θυμάμαι που έλεγα σε έναν από τους επόπτες: “Πολύ μου αρέσουν αυτά τα πράγματα, πολύ μου αρέσουν”, και μετά τον ρώτησα τι αρέσει σ' αυτόν περισσότερο. Κι αυτός μου απάντησε: “Το γαμήσι, το γαμήσι”». Ο Jobs κατάφερε να γίνει λίγο περισσότερο συμπαθής στους μηχανικούς που δούλευαν έναν όροφο πιο πάνω. «Κάθε πρωί στις δέκα σερβίριζαν ντόνατς και καφέ, έτσι ανέβαινα πάνω κι έκανα παρέα μαζί τους».

Ο Jobs αγαπούσε τη δουλειά. Παράλληλα με τις άλλες δραστηριότητές του, μοίραζε μια εφημερίδα –όταν έβρεχε τον πήγαινε ο πατέρας του με το αυτοκίνητο– και στην πρώτη λυκείου δούλευε τα Σαββατοκύριακα και το καλοκαίρι ως αποθηκάριος σε ένα σπηλαιώδες κατάστημα ηλεκτρονικών, το Haltek, που ήταν για τα ηλεκτρονικά ό,τι ήταν οι μάντρες σιδηρικών του πατέρα του για τα εξαρτήματα αυτοκινήτων: ένας παράδεισος για ερασιτέχνες που καταλάμβανε ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο και είχε καινούργια και μεταχειρισμένα εξαρτήματα στριμωγμένα σε ένα λαβύρινθο από ράφια, πεταμένα όπως όπως σε κάδους και στοιβαγμένα σε σωρούς σε μια αυλή. «Από πίσω, κοντά στο χώρο φορτοεκφόρτωσης, υπήρχε μια περιοχή κλεισμένη με φράχτη όπου έβρισκες προχωρημένα πράγματα, όπως εσωτερικά τμήματα από υποβρύχια Polaris που τα είχαν πουλήσει ως άχρηστα», θυμάται ο Jobs. «Όλοι οι διακόπτες και τα κουμπιά ήταν στη θέση τους. Τα χρώματα ήταν χακί και γκριζα, αλλά είχαν κάτι διακόπτες και λάμπες καλυμμένες με πορτοκαλιά και κόκκινα ημιδιαφανή καπάκια. Είχαν και κάτι παλιούς διακόπτες με λεβιέ που όταν τους γύριζες ήταν φοβερό, νόμιζες ότι θα ανατινάξεις το Σικάγο».

Στους ξύλινους πάγκους μπροστά, που ήταν φορτωμένοι με χοντρούς καταλόγους σε στραπατσαρισμένα ντοσιέ, οι πελάτες παζάρευαν για διακόπτες, αντιστάσεις, πυκνωτές και μερικές φορές τα πιο πρόσφατα τσιπ μνήμης. Ο πατέρας του έκανε το ίδιο με τα εξαρτήματα αυτοκινήτων και τα κατάφερε καλά επειδή ήξερε την αξία του κάθε εξαρτήματος καλύτερα από τους υπαλλήλους. Ο Jobs ακολούθησε το παράδειγμά του. Απέκτησε μεγάλη γνώση στα ηλεκτρονικά, η οποία ακονίστηκε από την αγάπη του για τις διαπραγματεύσεις και το κέρδος. Πήγαινε σε αγορές μεταχειρισμένων ηλεκτρονικών εξαρτημάτων, όπως το παζάρι ανταλλαγής στο Σαν Χουέ, παζάρευε μια μεταχειρισμένη πλακέτα που είχε πάνω πολύτιμα τσιπ ή εξαρτήματα και μετά τα πουλούσε στον ιδιοκτήτη του Haltek.

Ο Jobs κατάφερε να αγοράσει το πρώτο του αμάξι (με τη βοήθεια του πατέρα του) στα δεκαπέντε του. Ήταν ένα δίχρωμο Nash Metropolitan στο οποίο ο πατέρας του είχε βάλει μια μηχανή MG. Στην πραγματικότητα δεν του άρεσε, αλλά δεν

ήθελε να το πει στον πατέρα του ή να χάσει την ευκαιρία να αποκτήσει δικό του αμάξι. «Σήμερα, το Nash Metropolitan μπορεί να φαίνεται πολύ κουλ αμάξι», είπε αργότερα. «Εκείνη την εποχή όμως ήταν το πιο ξενέρωτο αυτοκίνητο στον κόσμο. Παρ' όλα αυτά, ήταν αυτοκίνητο, κι αυτό ήταν το σπουδαίο». Μέσα σε ένα χρόνο είχε μαζέψει αρκετά χρήματα από τις διάφορες δουλειές του ώστε να το ανταλλάξει με ένα κόκκινο Fiat 850 κουπέ με μηχανή Abarth. «Ο μπαμπάς μου με βοήθησε να το αγοράσω και να το επιθεωρήσω. Ήταν συναρπαστικό να σε πληρώνουν και να βάζεις στην άκρη για να αγοράσεις κάτι».

Εκείνο το ίδιο καλοκαίρι, ανάμεσα στην πρώτη και τη δεύτερα λυκείου στο Homestead, ο Jobs άρχισε να καπνίζει μαριχουάνα. «Μαστούρωσα για πρώτη φορά εκείνο το καλοκαίρι ήμουν δεκαπέντε ετών και μετά άρχισα να καπνίζω τακτικά». Κάποια στιγμή ο πατέρας του βρήκε μια ποσότητα στο Fiat του γιου του. «Τι είναι αυτό;» ρώτησε. Ο Jobs απάντησε ψύχραιμα: «Μαριχουάνα». Ήταν μία από τις λίγες φορές στη ζωή του που αντιμετώπισε το θυμό του πατέρα του. «Αυτός ήταν ο μοναδικός πραγματικός καβγάς που είχα ποτέ μαζί του», λέει. Όμως ο πατέρας του πάλι υποχώρησε. «Ήθελε να του υποσχεθώ ότι δε θα ξανακαπνίσω, αλλά αρνήθηκα να το κάνω». Βασικά, στην τελευταία του χρονιά στο λύκειο είχε αρχίσει να δοκιμάζει LSD και χασίς, κι επίσης να εξερευνά τις παραισθησιογόνες συνέπειες της στέρησης ύπνου. «Άρχισα να μαστουρώνω λίγο παραπάνω. Μερικές φορές επίσης παίρναμε LSD, συνήθως σε χωράφια ή μέσα σε αυτοκίνητα».

Τα δύο τελευταία χρόνια του λυκείου ο Jobs έδωσε επίσης μεγάλη βάση στη διανοητική του εξέλιξη και βρέθηκε στο σταυροδρόμι, όπως το έβλεπε, των geeks που ασχολούνταν μόνο με ηλεκτρονικά και εκείνων που αγαπούσαν τη λογοτεχνία και κάθε είδους δημιουργικές ασχολίες. «Άρχισα να ακούω πολλή μουσική και να διαβάζω περισσότερο, πέρα από επιστημονικά και τεχνολογικά θέματα – Σαίξπηρ, Πλάτων. Μου άρεσε πολύ ο *Βασιλιάς Ληρ*». Άλλα έργα που του άρεσαν ήταν ο Μόμπι Ντικ και τα ποιήματα του Dylan Thomas. Τον ρώτησα γιατί του άρεσε ο βασιλιάς Ληρ και ο Πλοίαρχος Άχαμπ, δύο από τους πιο ισχυρογνώμονες και ορμητικούς χαρακτήρες που υπάρχουν στη λογοτεχνία, αλλά δεν ανταποκρίθηκε στη σύνδεση που έκανα και δεν επέμεινα. «Στην τελευταία μου χρονιά στο λύκειο παρακολούθησα ένα εκπληκτικό μάθημα αγγλικών από το προχωρημένο πρόγραμμα κολεγιακού επιπέδου. Ο καθηγητής ήταν ένας τύπος που έμοιαζε με τον Ernest Hemingway. Μια φορά πήρε κάμποσους από μας και πήγαμε στο Γιόσεμαϊτ με χιονοπέδιλα».

Ένα από τα μαθήματα που παρακολούθησε ο Jobs θα γινόταν μέρος της παραδόσης της Silicon Valley ήταν το μάθημα ηλεκτρονικών που δίδασκε ο John McCollum, ένας πρώην πιλότος του Ναυτικού που είχε το ταλέντο να συναρπάξει τους μαθητές του χρησιμοποιώντας τεχνάσματα όπως τα πηνία Τέσλα. Η μικρή του αποθήκη, το κλειδί της οποίας έδινε μόνο σε μαθητές που συμπαθούσε, ήταν γεμάτη τρανζίστορ και άλλα εξαρτήματα που είχε βρει. Είχε την ικανότητα να εξηγεί πολύ καλά τις ηλεκτρονικές θεωρίες, να τις συνδέει με πρακτικές εφαρμογές, όπως πώς να συνδέεις αντιστάσεις και πυκνωτές σε σειρά ή παράλληλα, και μετά να χρησιμοποιεί αυτή τη γνώση για να φτιάξει ενισχυτές και αυστράτους.

Η τάξη του McCollum ήταν ένα κατασκευάσμα σαν παράπηγμα στην άκρη του

σχολείου, δίπλα στο πάρκινγκ. «Εδώ ήταν», είπε ο Jobs κοιτάζοντας από το παράθυρο, «και εδώ δίπλα ήταν η τάξη της μηχανολογίας αυτοκινήτων». Αυτή η γεινίαση τονίζει τη μεταστροφή από τα ενδιαφέροντα της γενιάς του πατέρα του στα ενδιαφέροντα της δικής του. «Ο McCollum έλεγε ότι το μάθημα των ηλεκτρονικών ήταν το αντίστοιχο του παλιού μαθήματος μηχανολογίας αυτοκινήτων».

Ο McCollum πίστευε στη στρατιωτική πειθαρχία και στο σεβασμό για την εξουσία, ο Jobs όχι. Η αποστροφή του για την εξουσία ήταν κάτι που δεν προσπαθούσε πια να το κρύβει και επηρέαζε γενικά τη συμπεριφορά του, που συνδύαζε μια παράξενη ηλεκτρισμένη ένταση με μια απόμακρη επαναστατικότητα. «Συνήθως ήταν σε κάποια γωνία κι έκανε κάτι μόνος του, δεν ήθελε να έχει μεγάλη σχέση είτε μ' εμένα είτε με την υπόλοιπη τάξη», διηγήθηκε αργότερα ο McCollum. Δεν εμπιστεύτηκε ποτέ στον Jobs το κλειδί της αποθήκης. Μια μέρα ο Jobs χρειάζόταν ένα εξάρτημα που δεν υπήρχε· έκανε λοιπόν ένα τηλεφώνημα στον κατασκευαστή, την Burroughs στο Ντιτρόιτ, αντιστρέφοντας τη χρέωση, εξηγώντας τους πως σχεδιάζει ένα νέο προϊόν και ήθελε να δοκιμάσει το εξάρτημα. Του το έστειλαν αεροπορικώς σε μερικές μέρες. Όταν τον ρώτησε ο McCollum πώς το βρήκε, ο Jobs τού περιέγραψε –με προκλητική περηφάνια– το τηλεφώνημα με την αντιστροφή της χρέωσης και το ψέμα που είχε πει. «Έγινα έξω φρενών», είπε ο McCollum. «Δεν ήθελα να φέρονται έτσι οι μαθητές μου». Η απάντηση του Jobs ήταν: «Εγώ δεν είχα τα λεφτά για να κάνω αυτό το τηλεφώνημα. Αυτοί έχουν μπόλικο».

Ο Jobs πήρε το μάθημα του McCollum μόνο για ένα χρόνο, αντί για τρία που διαρκούσε. Για μία από τις κατασκευές του μαθήματος, έφτιαξε μια συσκευή με ένα φωτοκύτταρο που έκλεινε ένα κύκλωμα όταν έπεφτε πάνω του φως, κάτι που θα μπορούσε να φτιάξει οποιοσδήποτε μαθητής του γυμνασίου. Τον ενδιέφερε πολύ περισσότερο να παίζει με λείζερ, κάτι που είχε μάθει από τον πατέρα του. Μαζί με μερικούς από τους φίλους του, δημιουργούσε μουσικά light shows για πάρτι, αντανακλώντας λείζερ σε καθρέφτες που είχε τοποθετήσει πάνω στα ηχεία του στερεοφωνικού του.

ΕΝΑ ΠΑΡΑΞΕΝΟ ΖΕΥΓΑΡΙ

Οι δύο Steve

Ο Jobs και ο Wozniak στο γκαράζ, το 1976

Woz

Όσο παρακολουθούσε το μάθημα των ηλεκτρονικών, ο Jobs έγινε φίλος με ένα παιδί που είχε αποφοιτήσει ήδη από το λύκειο. Ήταν ο μαθητής που είχε συμπαθήσει ο McCullom περισσότερο από κάθε άλλον και ήταν πλέον θρύλος στο σχολείο για τις επιδόσεις του στα μαθήματα. Ο Stephen Wozniak είχε ένα μικρότερο αδελφό που ήταν στην ομάδα κολύμβησης με τον Jobs. Ο ίδιος ήταν σχεδόν πέντε χρόνια μεγαλύτερος και είχε πολύ περισσότερες γνώσεις στα ηλεκτρονικά. Από συναισθηματική και κοινωνική άποψη, όμως, ήταν ακόμη ένας geek του γυμνασίου.

Ο Wozniak, όπως και ο Jobs, είχε μάθει πολλά από τον πατέρα του, αλλά τα μαθήματα ήταν διαφορετικά. Ο Paul Jobs είχε παρατήσει το σχολείο και μπορούσε να βγάλει ένα καλό εισόδημα φτιάχνοντας αυτοκίνητα και βρίσκοντας εξαρτήματα σε σωστές τιμές. Ο Francis Wozniak, γνωστός ως Jerry, ήταν ένας λαμπρός απόφοιτος της σχολής μηχανολόγων του Cal Tech, όπου έπαιζε quarterback στην ομάδα του ράγκμπι, είχε διακριθεί στη σχολή του και έβλεπε αφ' υψηλού όσους ασχολούνταν με επιχειρήσεις, μάρκετινγκ και πωλήσεις. Ειδικεύθηκε στην πυρραυ-

λική επιστήμη και δούλεψε στη Lockheed σχεδιάζονται συστήματα καθοδήγησης πυραύλων. «Τον θυμάμαι να μου λέει ότι η μηχανολογία είναι το υψηλότερο επίπεδο στο οποίο μπορεί να φθάσει κανείς στον κόσμο», θυμόταν αργότερα ο Stephen Wozniak. «Ότι ανεβάζει την κοινωνία σε ένα νέο επίπεδο».

Μία από τις πρώτες αναμνήσεις του νεαρού Wozniak ήταν να πηγαίνει στο γραφείο του πατέρα του το Σαββατοκύριακο κι εκείνος να του δείχνει ηλεκτρονικά εξαρτήματα. «Τα έβαζε σε ένα τραπέζι για να παίξω μαζί τους», λέει ο Wozniak. Παρακολουθούσε απορροφημένος καθώς ο πατέρας του προσπαθούσε να κάνει μια κυματομορφή σε μια οθόνη να παραμείνει επίπεδη για να του δείξει ότι ένα από τα κυκλώματα που είχε σχεδιάσει λειτουργεί σωστά. «Έβλεπα ότι αυτό που έκανε ο μπαμπάς μου ήταν σημαντικό και καλό». Ο Woz, όπως τον αποκαλούσαν από τότε, ρωτούσε για τις αντιστάσεις και τα τρανζίστορ που υπήρχαν εδώ κι εκεί στο σπίτι, και ο πατέρας του έστηνε έναν πίνακα και του εξηγούσε τι έκαναν. «Μου εξήγησε τι είναι η αντίσταση φθάνοντας μέχρι το επίπεδο των ατόμων και των ηλεκτρονίων. Μου εξήγησε πώς λειτουργούν οι αντιστάσεις όταν ήμουν στη δεύτερα δημοτικού, όχι με εξισώσεις αλλά με εικόνες».

Ο πατέρας του Woz τού έμαθε και κάτι άλλο που χαρακτήριζε βαθιά στην παιδιάστικη, κοινωνικά αδέξια προσωπικότητά του: ποτέ μη λες ψέματα. «Ο μπαμπάς μου πίστευε στην ειλικρίνεια. Ακραία ειλικρίνεια. Αυτό ήταν το σημαντικότερο πράγμα που με έμαθε. Δε λέω ποτέ ψέματα, ακόμη και σήμερα». (Η μόνη εξαίρεση ήταν όταν χρειαζόταν να κάνει μια καλή φάρσα.) Επιπλέον, μετέδωσε στο γιο του μια αποστροφή για την ακραία φιλοδοξία, κάτι που ξεχώριζε τον Woz από τον Jobs. Σαραντά χρόνια μετά τη γνωριμία τους, ο Woz ήταν σε μια παρουσίαση προϊόντος της Apple το 2010 και μίλησε για τις διαφορές τους. «Ο πατέρας μου μου έλεγε: “Πρέπει να είσαι πάντα στο μέσο. Δεν ήθελα να είμαι με τους τύπους στα κορυφαία επίπεδα, όπως ο Steve. Ο μπαμπάς μου ήταν μηχανικός, και αυτό ήθελα να είμαι κι εγώ. Ήμουν πολύ ντροπαλός για να γίνω ηγέτης εταιρείας, όπως ο Steve».

Μέχρι την τετάρτη δημοτικού, ο Wozniak είχε γίνει ένα από «τα παιδιά που την έβρισκαν με τα ηλεκτρονικά», όπως το έθεσε. Του ήταν πολύ πιο εύκολο να κοιτάξει ένα τρανζίστορ παρά ένα κορίτσι και απέκτησε την καμπουριαστή στάση του ανθρώπου που περνά τον περισσότερο χρόνο του σκυμμένος πάνω από πλακέτες κυκλωμάτων. Στην ίδια ηλικία που ο Jobs απορούσε με το μικρόφωνο άνθρακα το οποίο δεν μπορούσε να του εξηγήσει ο πατέρας του, ο Wozniak χρησιμοποιούσε τρανζίστορ για να φτιάξει ένα σύστημα ενδοεπικοινωνίας με ενισχυτές, ρελέ, φωτάκια και βομβητές που συνέδεε τις κρεβατοκάμαρες των παιδιών σε έξι διαφορετικά σπίτια της γειτονιάς. Και σε μια ηλικία που ο Jobs έπαιζε με Heath kits, ο Wozniak συναρμολογούσε έναν πομποδέκτη της Hallicrafters, τους πιο εξελιγμένους ασυρμάτους της αγοράς, και έπαιρνε άδεια ραδιοερασιτέχνη μαζί με τον πατέρα του.

Ο Woz περνούσε πολύ χρόνο διαβάζοντας τα περιοδικά ηλεκτρονικής του πατέρα του, όπου τον γοήτευαν τα άρθρα για νέους υπολογιστές, όπως ο ισχυρός ENIAC. Επειδή κατανοούσε εύκολα την άλγεβρα Μπουλ, απορούσε βλέποντας πόσο απλοί ήταν οι υπολογιστές. Στη δεύτερα γυμνασίου, κατασκεύασε ένα κομπιουτεράκι χρη-

σιμοποιώντας τη θεωρία των δυαδικών αριθμών. Το κομπιουτεράκι περιλάμβανε εκατό τρανζίστορ, διακόσιες διοδικές λυχνίες και εκατό αντιστάσεις σε δέκα πλακέτες. Κέρδισε το πρώτο βραβείο σε έναν τοπικό διαγωνισμό της Πολεμικής Αεροπορίας, παρόλο που ανάμεσα στους συμμετέχοντες υπήρχαν ακόμη και μαθητές της τρίτης λυκείου.

Ο Woz απομονώθηκε ακόμη περισσότερο όταν τα αγόρια της ηλικίας του άρχισαν να βγαίνουν με κορίτσια και να πηγαίνουν σε πάρτι, ασχολίες που τις έβρισκε πολύ πιο πολύπλοκες από το σχεδιασμό κυκλωμάτων. «Εκεί που πριν με συμπαθούσαν τα άλλα παιδιά και έκανα ποδήλατο και όλα αυτά, ξαφνικά βρέθηκα απομονωμένος», θυμάται. «Είχα την αίσθηση ότι κανείς δε μου μιλούσε για μεγάλα διαστήματα». Βρήκε μια διέξοδο κάνοντας φάρσες. Στην τρίτη λυκείου, έφτιαξε έναν ηλεκτρονικό μετρονόμο –μία από κείνες τις συσκευές που βγάζουν έναν ήχο σαν τικ-τικ-τικ, για να κρατούν το χρόνο στη μουσική– και συνειδητοποίησε ότι ακουγόταν σαν ωρολογιακή βόμβα. Έτσι ξεκόλλησε το χάρτινο περιτύλιγμα από μερικές μεγάλες μπαταρίες για να μοιάζουν με μασούρια δυναμίτη, τις έδεσε όλες μαζί με κολλητική ταινία και τις έβαλε σε ένα ντουλάπι στο σχολείο. Ρύθμισε το μετρονόμο να αρχίσει να λειτουργεί πιο γρήγορα όταν άνοιγαν το ντουλάπι. Αργότερα εκείνη τη μέρα τον κάλεσαν στο γραφείο του διευθυντή. Νόμισε ότι είχε κερδίσει για άλλη μια φορά το βραβείο μαθηματικών του σχολείου, αλλά στο γραφείο τον περίμενε η αστυνομία. Όταν βρέθηκε η συσκευή του, κάλεσαν το διευθυντή, τον κύριο Bryld, κι αυτός την άρπαξε, έτρεξε γενναία στο γήπεδο του ράγκμπι κρατώντας τη στο στήθος του κι έβγαλε τα καλώδια. Ο Woz προσπάθησε να συγκρατήσει τα γέλια του αλλά δεν τα κατάφερε. Έφτασαν στο σημείο να τον στείλουν στο κρατητήριο ανηλίκων, όπου έμεινε εκείνο το βράδυ. Ο Woz βρήκε την εμπειρία αξέχαστη. Έμαθε στους άλλους κρατούμενους πώς να βγάζουν τα καλώδια που οδηγούσαν στους ανεμιστήρες στο ταβάνι και να τα συνδέουν στα κάγκελα, ώστε όποιος τα άγγιζε να παθαίνει ηλεκτροπληξία.

Οι ηλεκτροπληξίες ήταν κάτι σαν παράσημα για τον Woz. Περηφανευόταν ότι ήταν μηχανικός hardware, πράγμα που σήμαινε ότι οι ηλεκτροπληξίες ήταν συνηθισμένο φαινόμενο. Κάποτε έφτιαξε μια ρουλέτα όπου τέσσερα άτομα έβαζαν τον αντίχειρά τους σε μια σχισμή. Όταν έπεφτε η μπίλια σε έναν αριθμό, ο ένας δεχόταν ηλεκτροσόκ. «Οι άνθρωποι του hardware παίζουν ευχαρίστως αυτό το παιχνίδι, αλλά οι άνθρωποι του software είναι πολύ δειλοί και αρνούνται», έλεγε.

Στην τελευταία χρονιά του στο λύκειο, έπιασε δουλειά μερικής απασχόλησης στη Sylvania, όπου είχε την ευκαιρία να εργαστεί για πρώτη φορά με υπολογιστή. Έμαθε FORTRAN από ένα βιβλίο και διάβασε τα εγχειρίδια για τα περισσότερα συστήματα της εποχής, αρχίζοντας με το PDP-8 της Digital Equipment. Μετά μελέτησε τις προδιαγραφές για τα τελευταία μικροσίπ και προσπάθησε να επανασχεδιάσει τους υπολογιστές χρησιμοποιώντας αυτά τα πιο πρόσφατα εξαρτήματα. Η πρόκληση που έβαλε στον εαυτό του ήταν να φτιάξει τα ίδια σχέδια χρησιμοποιώντας όσο το δυνατόν λιγότερα εξαρτήματα. «Το έκανα μόνος μου στο δωμάτιό μου και με την πόρτα κλειστή», θυμάται. Κάθε βράδυ προσπαθούσε να βελτιώσει το σχέδιο της προηγούμενης βραδιάς. Μέχρι το τέλος της χρονιάς, είχε γίνει αριστο-

τέχνης. «Τώρα σχεδιάζα υπολογιστές με τον μισό αριθμό τσιπ από αυτόν που χρησιμοποιούσε η εταιρεία στον δικό της σχεδιασμό, αλλά μόνο στο χαρτί». Δεν το είπε ποτέ στους φίλους του. Οι περισσότεροι δεκαεπτάχρονοι και δεκαοκτάχρονοι διασκέδαζαν με άλλους τρόπους.

Το Σαββατοκύριακο της Μέρας των Ευχαριστιών της τελευταίας χρονιάς του στο λύκειο, ο Wozniak επισκέφθηκε το Πανεπιστήμιο του Κολοράντο. Ήταν κλειστά για τις διακοπές, αλλά βρήκε ένα φοιτητή μηχανολογίας που τον ξενάγησε στα εργαστήρια. Ο Wozniak παρακάλεσε τον πατέρα του να τον αφήσει να σπουδάσει εκεί, παρόλο που τα δίδακτρα σε διαφορετική πολιτεία ήταν υψηλά και θα δυσκολευόταν να τα πληρώσει. Τελικά έκαναν μια συμφωνία: ο πατέρας του θα του επέτρεπε να πάει εκεί για ένα χρόνο, αλλά μετά θα γραφόταν στο κοινοτικό κολέγιο De Anza στην περιοχή του. Τελικά ο Wozniak αναγκάστηκε να τηρήσει τη συμφωνία. Έφτασε στο Κολοράντο το φθινόπωρο του 1969, αλλά έχανε τόσο χρόνο κάνοντας φάρσες (για παράδειγμα, τύπωνε σε τεράστιες ποσότητες φυλλάδια που έγραφαν «Ο Νίxon γαμιέται»), ώστε δεν πέρασε μερικά μαθήματα και τον έβαλαν σε επιτήρηση. Επιπλέον, έφτιαξε ένα πρόγραμμα που υπολόγιζε αριθμούς Φιμπονάτσι το οποίο κατανάλωσε τόσο πολύ χρόνο λειτουργίας από τον κεντρικό υπολογιστή του πανεπιστημίου, ώστε η διοίκηση απείλησε να του χρεώσει το κόστος. Προκειμένου να το πει στους γονείς του, έκανε μετεγγραφή στο De Anza.

Έπειτα από έναν ευχάριστο χρόνο εκεί, ο Wozniak διέκοψε τις σπουδές του για να βγάλει μερικά χρήματα. Βρήκε δουλειά σε μια εταιρεία που έφτιαχνε υπολογιστές για την Υπηρεσία Τροχαίων Οχημάτων και ένας συνάδελφός του του έκανε μια εκπληκτική προσφορά: θα του έδινε μερικά εφεδρικά τσιπ για να φτιάξει έναν από τους υπολογιστές που είχε σχεδιάσει στο χαρτί. Ο Wozniak αποφάσισε να χρησιμοποιήσει όσο λιγότερα τσιπ μπορούσε, τόσο ως προσωπική πρόκληση όσο και επειδή δεν ήθελε να εκμεταλλευτεί τη γενναιοδωρία του φίλου του.

Ένα μεγάλο μέρος της δουλειάς γινόταν στο γκαράζ ενός φίλου του πολύ κοντά στο σπίτι του, του Bill Fernandez, που πήγαινε ακόμη στο Homestead High. Για να παίρνουν ενέργεια, έπιναν μεγάλες ποσότητες αναψυκτικών Cragmont Cream Soda. Μετά πήγαιναν με τα ποδήλατά τους στο Sunnyvale Safeway για να επιστρέψουν τα μπουκάλια, έπαιρναν τις επιστροφές και αγόραζαν κι άλλα. «Έτσι αρχίσαμε να το ονομάζουμε Κομπιούτερ Cream Soda», λέει ο Wozniak. Βασικά ήταν ένα «κομπιουτεράκι» το οποίο μπορούσε να πολλαπλασιάζει τους αριθμούς που του έδινες μέσα από μια σειρά από διακόπτες και να δίνει τα αποτελέσματα σε δυαδικό κώδικα με μικρά φωτάκια.

Όταν τελείωσε τον υπολογιστή, το φθινόπωρο του 1970, ο Fernandez τού είπε ότι υπάρχει κάποιος στο Homestead High που πρέπει να του τον γνωρίσει. «Τον λένε Steve. Του αρέσει να κάνει φάρσες όπως κι εσύ, και ασχολείται με ηλεκτρονικά όπως κι εσύ». Μπορεί να ήταν η σημαντικότερη συνάντηση σε γκαράζ της Silicon Valley από τότε που ο Hewlett πήγε στο γκαράζ του Packard, τριάντα δύο χρόνια νωρίτερα. «Ο Steve κι εγώ καθίσαμε στο πεζοδρόμιο μπροστά στο σπίτι του Bill για πολλή ώρα και απλώς λέγαμε ιστορίες ο ένας στον άλλο – κυρίως για φάρσες που είχαμε κάνει κι επίσης για ηλεκτρονικά σχέδια που είχαμε φτιάξει», θυμάται ο Wozniak.

«Είχαμε πάρα πολλά κοινά. Συνήθως μου ήταν πολύ δύσκολο να εξηγήσω στους άλλους τα σχέδια που δούλευα, αλλά ο Steve καταλάβαινε αμέσως. Και τον συμπάθησα. Ήταν αδύνατος και νευρώδης και γεμάτος ενέργεια». Ο Jobs εντυπωσιάστηκε κι αυτός. «Ο Woz ήταν ο πρώτος άνθρωπος που γνώριζα ο οποίος ήξερε περισσότερα για τα ηλεκτρονικά από μένα», είπε κάποτε, υπερβάλλοντας μάλλον ως προς τις δικές του γνώσεις. «Τον συμπάθησα αμέσως. Εγώ ήμουν λίγο πιο ώριμος για τα χρόνια μου, αυτός ήταν λίγο ανώριμος για τα δικά του, κι έτσι συναντιόμασταν κάπου στη μέση. Ο Woz ήταν πολύ ευφυής, αλλά συναισθηματικά ήταν στην ηλικία μου».

Εκτός από το ενδιαφέρον για τους υπολογιστές, οι δυο τους μοιράζονταν επίσης το πάθος για τη μουσική. «Ήταν εκπληκτική περίοδος μουσικά», θυμάται ο Jobs. «Ήταν σαν να ζούσες την εποχή του Μπετόβεν ή του Μότσαρτ. Πραγματικά. Έτσι θα τη θυμάται ο κόσμος αυτή την περίοδο εκ των υστέρων. Και ο Woz κι εγώ είχαμε μπει βαθιά στη φάση της μουσικής». Μάλιστα, ο Wozniak μετέδωσε στον Jobs την αγάπη του για τον Bob Dylan. «Βρήκαμε έναν τύπο στη Σάντα Κρουζ, κάποιον Stephen Pickering, που έβγαζε ένα ενημερωτικό δελτίο για τον Dylan», λέει ο Jobs. «Ο Dylan μαγνητοφώνουσε όλες τις συναυλίες του, αλλά κάποιιοι από αυτούς που είχε γύρω του δεν ήταν πολύ ευσυνειδητοί, οπότε γρήγορα κυκλοφορούσαν παντού λαθραίες κόπιες από όλες τις δουλειές του. Κι αυτός ο τύπος τις είχε όλες».

Το κυνήγι για ηχογραφήσεις συναυλιών του Dylan γρήγορα έγινε ένα κοινό εγχείρημα. «Τριγυρίζαμε οι δυο μας στο Σαν Χοσέ και το Μπέρκλι και ρωτούσαμε για λαθραίες κόπιες του Dylan και τις μαζεύαμε», λέει ο Wozniak. «Αγοράζαμε φυλλάδια με τους στίχους του Dylan και μέναμε ξύπνιοι μέχρι αργά τη νύχτα για να τους ερμηνεύσουμε. Τα λόγια του Dylan άγγιζαν μέσα μας χορδές δημιουργικής σκέψης». Και ο Jobs προσθέτει: «Είχα πάνω από εκατό ώρες μουσική του Dylan, ανάμεσά τους και όλες τις συναυλίες από την τουρνέ του '65 και του '66». Αυτή ήταν η τουρνέ όπου ο Dylan άρχισε να παίζει με ηλεκτρική κιθάρα. Αγόρασαν και οι δύο ακριβά μαγνητόφωναμπομπίνας TEAC. «Εγώ χρησιμοποιούσα το δικό μου σε χαμηλή ταχύτητα για να γράψω πολλές συναυλίες σε μία ταινία», λέει ο Wozniak. Ο Jobs είχε κι αυτός την ίδια manía. «Αντί για μεγάλα ηχεία, αγόρασα ένα ζευγάρι φοβερά ακουστικά και ξάπλωνα στο κρεβάτι μου και άκουγα για ώρες».

Ο Jobs είχε φτιάξει μια λέσχη στο Homestead High, όπου έστηνε παραστάσεις με μουσική και light shows, και επίσης έκανε φάρσες. (Μια φορά κόλλησαν ένα κάλυμμα τουαλέτας βαμμένο χρυσό πάνω σε μια ζαρντινέρα.) Το είχε ονομάσει Buck Fry Club, ένα λογοπαίγνιο με το όνομα του διευθυντή. Ο Wozniak και ο φίλος του, ο Allen Baum, αν και είχαν αποφοιτήσει πια και οι δύο, συνεργάστηκαν με τον Jobs στο τέλος της προτελευταίας χρονιάς του στο λύκειο για να διοργανώσουν μια αποχαιρετιστήρια πλάκα για τους τελειόφοιτους. Καθώς με ξεναγούσε στο Homestead τέσσερις δεκαετίες αργότερα, ο Jobs σταμάτησε στη σκηνή της φάρσας και μου έδειξε. «Βλέπεις εκείνο το μπαλκόνι; Εκεί κάναμε τη φάρσα του πανό που σφράγισε τη φιλία μας». Στην πίσω αυλή του Baum, πήραν ένα μεγάλο σεντόνι που ο Allen το είχε βάψει με τη χίπινη μέθοδο του μπατίκ στα χρώματα του σχολείου, πράσινο και λευκό, και ζωγράρισαν πάνω ένα τεράστιο χέρι που έκανε άσεμνη χειρονομία με το δάχτυλο. Μάλιστα, η καλοσυνάτη Εβραία μη-

τέρα του Baum τούς βοήθησε να το ζωγραφίσουν και τους έδειξε πώς να κάνουν τις σκιάσεις για να γίνει πιο αληθοφανές. «Ξέρω τι είναι αυτό», τους είπε καγχάζοντας. Επινόησαν ένα σύστημα με σχοινιά και τροχαλίες ώστε να το κατεβάσουν εντυπωσιακά καθώς περνούσε μπροστά από το μπαλκόνι η τάξη των αποφοίτων, και επιπλέον το υπέγραψαν με μεγάλα γράμματα: «SWAB JOB» [Πατσαβουροδουλειά] – τα αρχικά του Wozniak και του Baum, συνδυασμένα με ένα μέρος του ονόματος του Jobs. Η φάρσα έγινε μέρος της σχολικής παράδοσης – και είχε ως αποτέλεσμα να αποβληθεί ο Jobs για άλλη μια φορά.

Μια άλλη φάρσα στηριζόταν σε μια συσκευή τσέπης που είχε φτιάξει ο Wozniak, η οποία εξέπεμπε τηλεοπτικά σήματα. Έτσι πήγαινε σε ένα δωμάτιο όπου ήταν καθισμένη μια παρέα κι έβλεπε τηλεόραση, όπως σε μια φοιτητική εστία, και πίεζε κρυφά το κουμπί, προκαλώντας παράσιτα στην εικόνα. Μόλις σηκώνόταν κάποιος και χτυπούσε την τηλεόραση, ο Wozniak άφηνε το κουμπί και η εικόνα καθάριζε. Αφού κατάφερε βαθμιαία να κάνει τους ανυποψίαστους θεατές να χοροπηδούν εδώ κι εκεί νομίζοντας ότι έτσι καθαρίζει η εικόνα, άρχισε να το κάνει πιο δύσκολο. Κρατούσε την εικόνα θολωμένη μέχρι που κάποιος άγγιζε την κεραία. Τελικά τους έκανε να νομίσουν ότι έπρεπε να κρατούν την κεραία ενώ στέκονται στο ένα πόδι ή ν' αγγίζουν τη συσκευή. Χρόνια αργότερα, σε μια σημαντική παρουσίαση στην οποία αντιμετώπιζε προβλήματα με το βίντεο, ο Jobs ξέφυγε από το σενάριο της παρουσίας και αφηγήθηκε πόσο διασκέδαζαν με αυτή τη συσκευή. «Ο Woz την έβαζε στην τσέπη του κι έμπαινε σε μια φοιτητική εστία... όπου ήταν κάμποσα άτομα κι έβλεπαν, για παράδειγμα, το *Star Trek*, και τους χαλούσε την εικόνα. Κάποιος πήγαινε να τη φτιάξει, και τη στιγμή που είχε σηκώσει το ένα πόδι από το πάτωμα, άφηνε την εικόνα να καθαρίζει και, μόλις πατούσε πάλι κάτω, τη χαλούσε ξανά». Ο Jobs πήρε μια παράξενη μπερδεμένη στάση πάνω στη σκηνή και κατέληξε προκαλώντας δυνατά γέλια: «Και μέσα σε πέντε λεπτά είχε καταφέρει κάποιον να στέκεται έτσι».

Το Μπλε Κουτί

Ο υπέρτατος συνδυασμός φάρσας και ηλεκτρονικών –και η περιπέτεια που βοήθησε να δημιουργηθεί η Apple– άρχισε μια Κυριακή απόγευμα όταν ο Wozniak διάβασε ένα άρθρο στο *Esquire* που του είχε αφήσει η μητέρα του στο τραπέζι της κουζίνας. Ήταν Σεπτέμβριος του 1971, και ήταν έτοιμος να φύγει την επόμενη μέρα για το Μπέργλι, το τρίτο του κολέγιο. Το άρθρο του Ron Rosenbaum, με τίτλο «Secrets of the Little Blue Box» [«Μυστικά του Μικρού Μπλε Κουτιού»], ανέφερε ότι οι χάκερ και οι λεγόμενοι «phreakers»* είχαν βρει τρόπους για να κάνουν υπεραστικά τηλεφωνήματα δωρεάν αναπαράγοντας τους τόνους που έλεγχαν τα σήματα στο δίκτυο της AT&T. «Στα μισά του άρθρου, σταμάτησα για να τηλεφωνήσω στον καλύτερό μου φίλο, τον Steve Jobs, και να του διαβάσω μερικά μεγάλα αποσπάσματα», θυμάται ο Wozniak. Ήξερε ότι ο Jobs, που τότε άρχισε την τελευ-

* Χάκερ του τηλεφωνικού συστήματος. (Σ.τ.Μ.)

ταία του χρονιά στο λύκειο, ήταν ένας από τους λίγους ανθρώπους που θα συμμερίζονταν τον ενθουσιασμό του.

Ένας από τους ήρωες του άρθρου ήταν ο John Draper, ένας χάκερ γνωστός ως «Captain Crunch» επειδή είχε ανακαλύψει ότι ο ήχος της σφυρίχτρας που υπήρχε ως δώρο στο κουτί των δημητριακών Crunch είχε τον ίδιο τόνο των 2.600 hertz που χρησιμοποιούσαν οι διακόπτες δρομολόγησης του τηλεφωνικού δικτύου, οπότε μπορούσε να ξεγελάσει το σύστημα ώστε να επιτρέψει να περάσει ένα υπεραστικό τηλεφώνημα χωρίς επιπλέον χρέωση. Το άρθρο αποκάλυπτε ότι μια σειρά άλλοι ηχητικοί τόνοι που χρησιμοποιούν ως μονοσυχνотικά ενδοζωνικά σήματα για τη δρομολόγηση των κλήσεων υπήρχαν σε ένα τεύχος του *Bell System Technical Journal*, το οποίο η AT&T άρχισε αμέσως να ζητά από τις βιβλιοθήκες να αποσύρουν από τα ράφια τους.

Μόλις πήρε το τηλεφώνημα από τον Wozniak εκείνη τη μέρα, ο Jobs αποφάσισε ότι πρέπει να βρουν αμέσως το περιοδικό με τις συχνότητες. «Ο Woz ήρθε και με πήρε έπειτα από μερικά λεπτά, και πήγαμε στη βιβλιοθήκη του SLAC* για να δούμε μήπως το βρούμε», αφηγείται ο Jobs. Ήταν Κυριακή και η βιβλιοθήκη ήταν κλειστή, αλλά ήξεραν πώς να μπουν από μια πόρτα που σπάνια ήταν κλειδωμένη. «Θυμάμαι ότι ψάχναμε μανιασμένα στα ράφια, ώσπου τελικά ο Woz βρήκε το περιοδικό με όλες τις συχνότητες. Πάθαμε την πλάκα μας. Το ανοίξαμε και ήταν όλα μέσα. Λέγαμε συνέχεια: “Είναι αλήθεια, ε ρε πούστη, είναι αλήθεια”. Τα είχε όλα εκεί – τους τόνους, τις συχνότητες».

Ο Wozniak πήγε στο κατάστημα ηλεκτρονικών Sunnyvale Electronics προτού κλείσει εκείνο το βράδυ κι αγόρασε τα εξαρτήματα που χρειαζόταν για να φτιάξει μια αναλογική γεννήτρια ακουστικών σημάτων. Ο Jobs είχε φτιάξει ήδη ένα μετρητή συχνοτήτων όταν πήγαινε στη Λέσχη Εξερευνητών της HP και τον χρησιμοποίησαν για να καλιμπράρουν τα σήματα. Με ένα καντράν, μπορούσαν να αναπαράγουν και να μαγνητοφωνήσουν τους ήχους που όριζε το άρθρο. Μέχρι τα μεσάνυχτα ήταν έτοιμοι να το δοκιμάσουν. Δυστυχώς, οι ταλαντωτές που είχαν χρησιμοποιήσει δεν ήταν αρκετά σταθεροί για να παράγουν σήματα αρκετά καθαρά ώστε να ξεγελάσουν το σύστημα της τηλεφωνικής εταιρείας. «Βλέπαμε την αστάθεια στο μετρητή συχνότητας του Steve», λέει ο Wozniak, «και δεν μπορούσαμε με τίποτα να το κάνουμε να δουλέψει. Εγώ έπρεπε να φύγω για το Μπέρκλι το επόμενο πρωί, έτσι αποφάσισα να φτιάξω μια ψηφιακή γεννήτρια μόλις έφτανα εκεί».

Κανείς δεν είχε κατασκευάσει ποτέ ψηφιακό Μπλε Κουτί, αλλά ο Woz ήταν φτιαγμένος για τέτοιες προκλήσεις. Χρησιμοποιώντας διόδους και τρανζίστορ από το Radio Shack, και με τη βοήθεια ενός φοιτητή μουσικής στην εστία του που είχε τη λεγόμενη «απόλυτη ακοή»**, το ολοκλήρωσε πριν από τη Μέρα των Ευχαριστιών. «Ήμουν πιο περήφανος γι' αυτό το κύκλωμα από οποιοδήποτε άλλο είχα σχεδιάσει ποτέ», λέει ο Wozniak. «Και εξακολουθώ να πιστεύω ότι ήταν εκπληκτικό».

Ένα βράδυ, ο Wozniak πήγε από το Μπέρκλι στο σπίτι του Jobs για να το δοκι-

* Stanford Linear Accelerator Center – Κέντρο Γραμμικού Επιταχυντή του Στάνφορντ. (Σ.τ.Μ.)

** Ικανότητα να αναγνωρίζει το ύψος μιας νότας. (Σ.τ.Μ.)

μάσουν. Προσπάθησαν να καλέσουν το θείο του Wozniak στο Λος Άντζελες, αλλά τους βγήκε λάθος αριθμός. Δεν είχε σημασία όμως. Η συσκευή τους δούλευε. «Γεια! Σου τηλεφωνούμε δωρεάν! Σου τηλεφωνούμε δωρεάν!» φώναξε ο Wozniak. Ο συνομιλητής του δεν καταλάβαινε και ενοχλήθηκε. Πετάχτηκε και ο Jobs: «Παίρνουμε από την Καλιφόρνια! Από την Καλιφόρνια! Με Μπλε Κουτί». Αυτό μάλλον μπέρδεψε τον άλλο ακόμη περισσότερο, αφού ήταν κι αυτός στην Καλιφόρνια.

Στην αρχή χρησιμοποιούσαν το Μπλε Κουτί για πλάκα και φάρσες. Η πιο φημισμένη απ' αυτές ήταν όταν τηλεφώνησαν στο Βατικανό και ο Wozniak προσποιήθηκε ότι είναι ο Henry Kissinger και θέλει να μιλήσει με τον πάπα. «Είμαστε στη συνάντηση κορυφής στη Μόσχα και πρέπει να μιλήσουμε με τον πάπα», δήλωσε ο Woz. Του αποκριθήκαν ότι η ώρα είναι πεντέμισι το πρωί και ο πάπας κοιμάται. Όταν ξαναπήρε, του απάντησε ένας επίσκοπος που υποτίθεται ότι θα έκανε τη διερχηνεϊά. Όμως τελικά δεν εμφανίστηκε ο πάπας στη γραμμή. «Προφανώς κατάλαβαν ότι ο Woz δεν ήταν ο Henry Kissinger», θυμάται ο Jobs. «Παίρναμε από τηλεφωνικό θάλαμο στο δρόμο».

Τότε ήταν που συνέβη ένα γεγονός-ορόσημο, το οποίο θα εδραίωνε ένα πρότυπο στις συνεργασίες τους: ο Jobs σκέφτηκε ότι το Μπλε Κουτί μπορούσε να γίνει κάτι παραπάνω από χόμπι. Μπορούσαν να το φτιάχνουν και να το πουλάνε. «Συγκέντρωσα όλα τα εξαρτήματα, όπως τη θήκη και το τροφοδοτικό και τα πληκτρολόγια, και υπολόγισα πόσο μπορούμε να το κοστολογήσουμε», διηγείται ο Jobs, εδραιώνοντας τους ρόλους που θα έπαιζαν όταν ίδρυσαν την Apple. Το ολοκληρωμένο προϊόν είχε μέγεθος περίπου ίσο με δύο τράπουλες. Τα εξαρτήματα κόστιζαν γύρω στα 40 δολάρια και ο Jobs αποφάσισε να το πουλάνε 150 δολάρια.

Ακολουθώντας το παράδειγμα άλλων phreakers όπως ο Captain Crunch, βρήκαν ψευδώνυμα. Ο Wozniak ήταν ο «Berkeley Blue» και ο Jobs ήταν ο «Olaf Tobark». Χτυπούσαν τις πόρτες σε φοιτητικές εστίες και ρωτούσαν ποιος ενδιαφέρεται, και έκαναν επιδείξεις συνδέοντας το Μπλε Κουτί σε ένα τηλέφωνο κι ένα ηχείο. Με τους πιθανούς πελάτες να παρακολουθούν, τηλεφωνούσαν σε μέρη όπως το Ritz στο Λονδίνο ή μια τηλεφωνική υπηρεσία ανεκδότων στην Αυστραλία. «Φτιάξαμε γύρω στα εκατό Μπλε Κουτιά και τα πουλήσαμε σχεδόν όλα», θυμάται ο Jobs.

Η πλάκα και τα κέρδη πήραν τέλος σε μια πιτσαρία του Σάνιβεϊλ. Ο Jobs και ο Wozniak ήταν έτοιμοι να πάνε στο Μπέρκλι με ένα Μπλε Κουτί που μόλις είχαν τελειώσει. Ο Jobs χρειαζόταν χρήματα και ήθελε να το πουλήσουν, έτσι στράφηκε σε μερικούς τύπους στο διπλανό τραπέζι κι άρχισε να τους «ψήνει». Αυτοί ενδιαφέρθηκαν, έτσι ο Jobs πήγε σε έναν τηλεφωνικό θάλαμο και τους έκανε επίδειξη τηλεφωνώντας στο Σικάγο. Οι πελάτες είπαν ότι πρέπει να πάνε στο αμάξι τους για να φέρουν λεφτά. «Πηγαίνουμε λοιπόν στο αμάξι, ο Woz κι εγώ, και έχω το Μπλε Κουτί στο χέρι μου, και ο τύπος μπαίνει μέσα, βάζει το χέρι κάτω από το κάθισμα και βγάζει ένα πιστόλι», αφηγείται ο Jobs. Δεν είχε ξαναβρεθεί τόσο κοντά σε πιστόλι και τρομοκρατήθηκε. «Με σημαδεύει με το πιστόλι στην κοιλιά και μου λέει: “Δώσ' το, αδερφέ”». Το μυαλό μου έτρεχε. Η πόρτα του αυτοκινήτου ήταν μισάνοιχτη και σκέφτηκα ότι ίσως θα μπορούσα να την κλείσω και να του χτυπήσω τα πόδια και να το σκάσουμε, αλλά υπήρχε και μια μεγάλη πιθανότητα να μου

ρίζει. Έτσι του το έδωσα αργά και πολύ προσεκτικά». Ήταν παράξενη ληστεία. Ο τύπος που πήρε το Μπλε Κουτί έδωσε στον Jobs έναν αριθμό τηλεφώνου και είπε ότι θα προσπαθούσε να τον πληρώσει αργότερα, αν δούλευε η συσκευή τους. Ο Jobs κάλεσε τον αριθμό και τελικά βρήκε τον τύπο, ο οποίος δεν είχε καταλάβει πώς χρησιμοποιείται το Μπλε Κουτί. Έτσι ο Jobs, που ήξερε πώς να μιλά σε κάθε περίπτωση, τον έπεισε να συναντηθεί μαζί του και με τον Wozniak σε δημόσιο χώρο. Τελικά όμως φοβήθηκαν και αποφάσισαν να μην ξαναβρεθούν με τον οπλοφόρο, ακόμη και αν υπήρχε μια ελάχιστη πιθανότητα να πάρουν τα 150 δολάρια.

Αυτά τα γεγονότα έστρωσαν το δρόμο για τη μεγαλύτερη περιπέτεια που θα περνούσαν μαζί. «Αν δεν ήταν τα Μπλε Κουτιά, δε θα υπήρχε η Apple», είπε αργότερα ο Jobs. «Είμαι εκατό τοις εκατό σίγουρος γι' αυτό. Ο Woz κι εγώ μάθαμε πώς να συνεργαζόμαστε και αποκτήσαμε αυτοπεποίθηση· ήμασταν σίγουροι ότι μπορούμε να λύσουμε τεχνικά προβλήματα και να κατασκευάσουμε κάτι». Με μια μικρή πλακέτα, είχαν δημιουργήσει μια συσκευή που μπορούσε να υπονομεύσει μια υποδομή αξίας δισεκατομμυρίων δολαρίων. «Δεν μπορείς να φανταστείς πόση σιγουριά μάς έδωσε αυτό». Ο Woz κατέληξε στο ίδιο συμπέρασμα. «Κατά πάσα πιθανότητα, ήταν κακή ιδέα που αρχίσαμε να τα πουλάμε, αλλά αυτό μας έδωσε μια γεύση τού τι μπορούσαμε να κάνουμε με τις δικές μου ικανότητες στα ηλεκτρονικά και τον δικό του οραματισμό», είπε. Η περιπέτεια του Μπλε Κουτιού εδραίωσε το πρότυπο μιας συνεργασίας που θα γεννιόταν γρήγορα. Ο Wozniak, ο ήρεμος ευγενικός μάγος της ηλεκτρονικής, επινοούσε κάτι καλό που του αρκούσε να το μοιράζει στον κόσμο δωρεάν, ενώ ο Jobs έβρισκε τρόπους για να το κάνει φιλικό προς το χρήστη, να το συσκευάσει σε ένα πακέτο, να το πλασάρει στην αγορά και να βγάλουν λεφτά.

*Εκείνοι που είναι τόσο τρελοί ώστε να πιστεύουν
ότι μπορούν να αλλάξουν τον κόσμο είναι εκείνοι που τον αλλάζουν.*

Διαφήμιση «Think Different»
της Apple, 1997

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΤΑΤΟΪΟΥ 121, 144 52 ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-496-497-0

9 1789604 964970

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 10933